

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА ЧУВАРИ ПРИРОДЕ ЗА III РАЗРЕД

ЦИЉ:

Развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

ЗАДАЦИ:

- Разумевање појава везаних за непосредну животну средину;
- Препознавање негативних појава у човековом односу према животној средини (квалитет воде, ваздуха, земљишта, хране, биљног и животињског света);
- Уочавање узрочно-последичних веза у животној средини;
- Уочавање узрочно-последичних веза у животној средини извођењем једноставних огледа;
- Васпитавање ученика да чува и уређује простор у коме живи и учи;
- Стицање навика одговорног понашања према животињама;
- Развијање интересовања и способности за активно упознавање и чување животне средине;
- Решавање једноставних проблем-ситуација, самостално и у тиму;
- Развијање правилног става и критичког мишљења.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Циљ и задаци овог предмета ослањају се али и међусобно допуњавају са већ стеченим знањем из предмета Природа и друштво. Активности су креативне, истраживачког типа и развијају радозналост са елементима критичког и логичког мишљења.

Реализација наставних садржаја, поред наставног процеса на часу (описивањем, цртањем, играњем, огледом...), неопходна је и ван школског простора, у непосредном окружењу, школи у природи, излетима, рекреативној настави (посматрањем, праћењем, истраживањем, сакупљањем, и организовањем разних акција).

Изборни наставни предмет *Чувари природе* пружа могућности за корелацију са свим другим наставним предметима јер су му садржаји мултидисциплинарни

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ – ЧУВАРИ ПРИРОДЕ - III РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину. Задаци • Разумевање појава везаних за непосредну животну средину; • Препознавање негативних појава у човековом односу према животној средини (квалитет воде, ваздуха, земљишта, хране, биљног и животињског света); • Уочавање узрочно-последичних веза у животној средини; • Уочавање узрочно-последичних веза у животној средини извођењем једноставних огледа; • Васпитавање ученика да чува и уређује простор у коме живи и учи; • Стицање навика одговорног понашања према животињама; • Развијање интересовања и способности за активно упознавање и чување животне средине; • Решавање једноставних проблем-ситуација, самостално и у тиму; • Развијање правилног става и критичког мишљења.		
Годишњи фонд часова	36	Недељни фонд часова	1
Наставна средства	Уџбеник	/	
	Остало	Прибор за писање	
Наставне методе	Вербална, илустративно-демонстративна		
Иновације	Настава у природи, посећивање позоришних представа, израда паноя, интегративни дан (годишња доба)		
Активности	Наставника	Планира, организује, бира садржаје, реализује, подстиче примену наученог, прати ниво савладаности	
	Ученика	Активно учествује у настави – самостално и интерактивно (истражује, размишља, упоређује, ствара, закључује)	
Ресурси	Ученици, учитељ, родитељи, двориште, учионица		
Сарадници	Ученици, учитељ, родитељи, библиотекар, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, школски лекар, разни стручњаци		
Сарадња	... са другим одељењима, са родитељима, другим школама, позориштима, музејима, организацијама, културним институцијама и другим установама локалне заједнице (ЦК, ДУБ, ПДНБ); сарадња наставника унутар и међу стручним активима школе на изради и реализацији заједничких пројеката, размени искустава...		

Ред.бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	Стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	ЖИВОТНА СРЕДИНА			Тим ”Чувари природе” Правила понашања у природи Припрема биљака за хербар Животна средина - Ваздух (основни елементи и значај) Животна средина - Вода (основни елементи и значај) Животна средина - Земљиште (основни елементи и значај) Повезивање основних елемената животних средина и њихов значај Утицај човека на животну средину (квалитет ваздуха, воде, земљишта...) Креативни кутак - прављење животиња од осушених биљака			Српски језик, Ликовна култура Природа и друштво
2.	ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ И ПРОМЕНЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ			Природне појаве и промене у непосредној животној средини Уочавање (природних) промена на живој природи у непосредној околини Везе између животиња и биљака, станишта и начин живота, ланац исхране (ливада) Везе између животиња и биљака, станишта и начин живота, ланац исхране (шума) Везе између животиња и биљака, станишта и начин живота, ланац исхране (бара)			
3.	ЗАГАЂЕЊЕ			Загађивање ваздуха (извори,			

	ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ			последице и заштита) Посматрање и истраживање извора загађивања ваздуха у непосредној околини Ваздух - истраживање промена преко једноставнијих огледа Загађивање воде (извори, последице и заштита) Посматрање и истраживање извора загађивања воде у непосредној околини Вода - истраживање промена преко једноставнијих огледа Загађивање земљишта (извори, последице и заштита) Посматрање и истраживање извора загађивања земљишта у непосредној околини Земљиште - истраживање промена преко једноставнијих огледа Бука (извори и последице) Заштита од буке - корелација са здравственим васпитањем			
4.	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ			Активно упознавање и заштита животне средине ван учионице Активно упознавање и заштита животне средине - запажања Одговоран однос према животињама (пси луталице, кућни љубимци...) Најчешће угрожене биљке и животиње и њихова заштита Право на здраву животну средину - корелација са здравственим васпитањем			

			Мали поклони - велика радост Правилан однос према себи и животној средини - корелација са здравственим васпитањем Чување и уређивање животног и радног простора (акција) - корелација са здравственим васпитањем Сакупљање и раздвајање отпада Сакупљамо и садимо отпатке - истраживање промена једноставним огледима Право на здраву животну средину (друштва за заштиту биљака и животиња)			
	УКУПНО	36				

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА СРПСКИ ЈЕЗИК ЗА IV РАЗРЕД

ЦИЉ

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати; да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

ЗАДАЦИ:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске,

школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;

- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:

- проширивање знања о простој реченици и њеним деловима;
- савладавање основних појмова о променљивим и непроменљивим речима;
- оспособљавање за изражајно читање и казивање;
- поступно оспособљавање ученика за самостално тумачење основне предметности књижевног текста и сценских дела (осећања, фабула, радња, ликови, поруке, стилогеност сценског израза);
- навикавање на сажето и јасно усмено и писмено изражавање према захтевима програма;
- савладавање основа методологије израде писмених састава.

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ

КЊИЖЕВНОСТ

Лектира

ЛИРИКА

- Народна песма: *Наджњева се момак и девојка*
- Народна песма: *Јеленче*
- Јован Јовановић Змај: *Циганин хвали свога коња*
- Војислав Илић: *Јесен*
- Десанка Максимовић: *Пауково дело*
- Душан Радовић: *Плави зец*
- Драган Лукић: *Друг другу*
- Мирослав Антић: *Јуначка песма*
- Бранислав Црнчевић: *Мрав добра срца*
- Бранко Ћопић: *Мјесец и његова бака*
- Стеван Раичковић: *Ка да то буде*
- Милован Данојлић: *Трешња у цвету*
- Добрица Ерић: *Свитац пшеничар и воденичар*
- Љубивоје Ршумовић: *Аждаја своје чеду тепа*
- Избор из поезије Милована Данојлића
- Федерико Гарсија Лорка: *Луцкаста песма*

ЕПИКА

- Народна песма: *Јетрвица адамско колена*
- Народна песма: *Стари Вујадин*
- Народна приповетка: *Мећед, свиња и лисица*
- Народна бајка: *Пепељуга*
- Народна прича: *Најбоље задужбине*
- Јанко Веселиновић: *Град*
- Исидора Секулић: *Позно јесење јутро*
- Мирослав Демак: *Виолина*
- Бранислав Нушић: *Прва љубав*
- Бранко В. Радичевић: *Прича о дечаку и Месецу*

- Бранислав Црнчевић: *Босоноги и небо*
- Гроздана Олујић: *Олданини вртови* и друге бајке (избор)
- Светлана Велмар-Јанковић: *Књига за Марка (Златно јагње, Стефаново дрво)*
- Ханс Кристијан Андерсен: *Ружно паче*
- Рене Гијо: *Бела Грива*
- Луис Керол: *Алиса у земљи чуда*
- Браћа Грим: *Трнова ружица*
- Антоан де Сент Егзипери: *Мали принц* (одломак)
- Михаел Енде: *Бескрајна прича* (одломак)

ДРАМА

- Гвидо Тартаља: *Подела улога*
- Александар Поповић: *Пепељуга*
- Добрица Ерић: *Чик, да погодите због чега су се посвађали два златна брата*

ДОПУНСКИ ИЗБОР

Поред наведених дела, наставник и ученици слободно бирају најмање два, а највише још четири дела за обраду.

НАУЧНО-ПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ

- Милутин Миланковић: *Кроз васиону и векове* (одломак)
- Михајло Пупин: *Од пашњака до научењака* (одломак)
- Избор из књига, енциклопедија и часописа за децу.

Читање текста

Читање наглас и у себи као увод у разговор о тексту. Усмерено читање (с претходно датим задацима): откривање карактеристика ликова (поступци, речи, изглед, особине), радњи, догађаја, природних појава и описа; уочавање језичко-стилских слика.

Читање усклађено с врстом и природом текста (лирски, епски, драмски, научно-популарни, новински итд.). Подстицање ученика на варијације у темпу, јачини и интонацији гласа и на логичко паузирање при читању.

Усмерено читање у себи: брзо схватање садржине, тражење одговарајућих података о лику, опису, осећањима и начину њиховог приказивања.

Казивање напамет научених поетских и прозних целина и одломака. Сценске импровизације.

Тумачење текста

Уочавање и тумачење песничких слика, тока радње, главних ликова и основних порука у књижевном делу. Уочавање значајних појединости у опису природе (откривање чулних дражи: визуелних, акустичких, кинетичких, тактилних, мирисних и других). Указивање на значајна места, изразе и речи којима су изазвани поједини утисци у поетским, прозним и драмским текстовима.

Уочавање и именовање садржинских целина у прозним текстовима; стварање плана. Запажање чинилаца који у разним ситуацијама делују на поступке главних јунака (спољашње и друштвене околности, унутрашњи подстицаји - осећања, намере, жеље). Уочавање и тумачење израза, речи и дијалога којима су приказани поступци, сукоби, драматичне ситуације и њихови узроци, решења и последице.

Књижевни појмови

Лирика

Основни мотив и споредни мотиви у лирској песми.

Визуелни и аудитивни елементи у песничкој слици. Песничка слика као чинилац композиције лирске песме.

Дужина стиха према броју слогова - препознавање.

Понављања у стиху, строфи, песми - функција.

Персонификација као стилско средство.

Сликовитост као обележје песничког језика.

Обичајне народне лирске песме - основна обележја.

Лирска песма - основна обележја.

Епика

Тема и идеја у епском делу.

Фабула: хронолошки редослед догађаја, елементи фабуле (увод, заплет, расплет).

Односи међу ликовима; основни типови (врсте) карактеризације.

Приповедач, приповедање; дијалог, монолог, опис у епском делу.

Прича и роман - разлике.

Роман за децу - основна обележја.

Драма

Ликови у драмском делу. Ремарке (дидаскалије). Драмска радња - начин развијања радње. Драмски текстови за децу.

Функционални појмови

Подстицање ученика да схватају и усвајају појмове: главно, споредно, машта, збиља, утисак, расположење, интересовање, околност, ситуација, испољавање;

подстрек, услов, поређење, процењивање, тврдња, доказ, закључак; дивљење, одушевљење, љубав (према човеку, домовини, раду, природи); привлачност, искреност, правичност, племенитост.

ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

- Обнављање и утврђивање знања усвојених у претходним разредима.

- Уочавање речи које у говору и писању мењају свој основни облик (променљиве речи) - без дефиниција и захтева за променом по падежима и временима. Уочавање речи

које задржавају свој основни облик у свим ситуацијама (непроменљиве речи) без именовања врста тих речи.

- Реченица - појам глаголског предиката (лични глаголски облик); уочавање речи и групе речи (синтагма) у функцији објекта и прилошких одредаба за место, време и начин. Појам субјекта; уочавање речи у функцији атрибута уз именицу и именичког скупа речи (именичка синтагма). Ред реченичних чланова у реченици.
- Именице - збирне и градивне; род и број - појам и препознавање.
- Придеви - присвојни и градивни - уочавање значења, рода и броја у реченици.
- Заменице - личне; род и број личних заменица; лична заменица у функцији субјекта у реченици - појам и препознавање.

- Бројеви - главни (основни) и редни - појам и препознавање у реченици.
- Глаголи - појам и основна значења презента, перфекта и футура; вежбе у реченици заменом глаголских облика у времену, лицу и броју.
- Управни и неуправни говор.
- Утврђивање и систематизација садржаја обрађених од I до IV разреда.

ПРАВОПИС

- Употреба великог слова у писању: имена држава и покрајина и њихових становника; имена насеља (градова, села) и њихових становника.
- Писање управног и неуправног говора (сва три модела).
- Наводници. Заграда.
- Писање присвојних придева изведених од властитих имена (-ов/-ев, -ин/-ски).
- Писање сугласника ј у придевским облицима на -ски, и у личним именима и презименима.
- Писање скраћеница типа: итд., сл., нпр. и скраћеница које означавају имена држава.
- Понављање, увежбавање и проверавање оспособљености ученика за примену обрађених правописних правила.

ОРТОЕПИЈА

- Уочавање наглашених и ненаглашених речи: вежбе у изговарању акценатских целина. Вежбе за отклањање грешака које се јављају у говору ученика.
- Изговор свих сугласника и гласовних група у складу са књижевнојезичком нормом ч, ћ, џ, ђ, х; - дс - (људских), - ио, - ао итд. Вежбе за отклањање грешака које се јављају у говору и писању ученика.

- Уочавање диференцијалне (дистинктивне) функције акцента у речима истог гласовног састава, а различитог акцента.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

а) Усмено и писмено изражавање

- **Препричавање** текста са променом граматичког лица. Препричавање са изменом завршетка фабуле. Препричавање текста у целини и по деловима - по датом плану, по заједнички и самостално сачињеном плану.
- **Причање** у дијалошкој форми; уношење дијалога, управног говора у структуру казивања - по заједнички и самостално сачињеном плану. Причање према самостално одабраној теми. Настављање приче инспирисане датим почетком. Састављање приче по слободном избору мотива.
- **Описивање** слика које приказују пејзаже, ентеријере, портрете. Описивање сложенијих односа међу предметима, бићима и појавама.
- **Извештавање** о обављеном или необављеном задатку у школи или код куће - у облику одговора на питања.

б) Усмена и писмена вежбања

- **Ортоепске вежбе:** увежбавање правилног изговора речи, исказа, реченица, пословица, брзалица, загонетака, питалица, краћих текстова; слушање звучних записа, казивање напамет лирских и епских текстова; снимање казивања и читања, анализа снимка и вредновање.
- **Диктати:** са допуњавањем, изборни, слободни, контролни диктат.
- **Лексичке и семантичке вежбе:** грађење речи - формирање породица речи; изналажење синонима и антонима, уочавање семантичке функције акцента; некњижевне речи и туђице - њихова замена језичким стандардом; основно и пренесено значење речи.
- **Синтаксичке и стилске вежбе:** састављање и писање реченица према посматраним предметима, слици и заданим речима; састављање и писање питања о тематској целини у тексту, на слици, у филму; писање одговора на та питања.
- Преписивање реченица у циљу савладавања правописних правила. Коришћење уметничких, научнопопуларних и ученичких текстова као подстицаја за сликовито казивање. Вежбе за богаћење речника и тражење погодног израза. Уопштено и конкретно казивање. Промена гледишта. Уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Отклањање празнословља и туђица. Отклањање

нејасности и двосмислености.

- Увежбавање технике израде писменог састава: анализа теме, одређивање њеног тежишта; посматрање, уочавање и избор грађе; распоређивање појединости; елементи композиције.

- Осам домаћих писмених задатака и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка - по два у првом и другом полугодишту. Један час за израду и два часа за анализу задатака и писање побољшане верзије састава.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК – IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати; да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине. Задаци: • проширивање знања о простој реченици и њеним деловима; • савладавање основних појмова о променљивим и непроменљивим речима; • оспособљавање за изражајно читање и казивање; • поступно оспособљавање ученика за самостално тумачење основне предметности књижевног текста и сценских дела (осећања, фабула, радња, ликови, поруке, стилогеност сценског израза); • навикавање на сажето и јасно усмено и писмено изражавање према захтевима програма; • савладавање основа методологије израде писмених састава.		
Годишњи фонд часова	180	Недељни фонд часова	5
Наставна средства	Уџбеник	Нада Тодоров, Соња Цветковић, Миодраг Плавшић: Трешња у цвету, читанка за четврти разред основне школе, Едука Милован Б. Цветковић: Поуке о језику за четврти разред основне школе, Едука Симеон Маринковић: Радна свеска за српски језик са четврти разред основне школе, Едука	
	остало	Свеска, прибор за писање, ТВ, Касетофон, Power Point презентације, пројектор, лап топ, пројектор	

Наставне методе	Текстуална, писаних радова, вербална, илустративна, демонстративна, хеуристичка, дискусија, интегративни метод, истраживачка, метода практичних радова, посматрање.	
Иновације	Посете позоришним представама, посете музејима, израда паноа, тематских приредби, тематских часова, организовати интегративну и амбијенталну наставу	
Активности	Наставника	Планира, организује, бира садржаје, реализује, подстиче примену наученог, прати ниво савладаности садржаја
	Ученика	Активно учествује у настави – самостално и интерактивно. Посматра, разговара, уочава, црта, рецитије, описује, упоређује, закључује, слуша, пише, глуми.
Ресурси	Ученици, учитељ, родитељи, двориште, учионица, АВ средства	
Сарадници	Ученици, учитељи, родитељи, библиотекар, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, школски лекар, разни стручњаци у локалној заједници	
Сарадња	Са другим одељењима, родитељима, другим школама, позориштима, музејима, организацијама, културним институцијама и другим установама локалне заједнице; сарадња наставника унутар и међу стручним активима школе на изради и реализацији заједничких пројеката, размени искустава...	
Јавни час		

Ред. бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	Језик - Граматика	19	27	- Обнављање и утврђивање знања усвојених у претходним разредима. - Уочавање речи које у говору и писању мењају свој основни облик (променљиве речи) - без дефиниција и захтева за променом по падежима и временима. - Уочавање речи које задржавају свој основни облик у свим ситуацијама (непроменљиве речи) без именовања врста тих речи. - Реченица - појам глаголског предиката (лични глаголски облик); уочавање речи и	1.4.CJ.1.4.1. 1.4.CJ.1.4.2. 1.4.CJ.1.4.3. 1.4.CJ.2.4.1. 1.4.CJ.2.4.2. 1.4.CJ.2.4.3. 1.4.CJ.2.4.4. 1.4.CJ.2.4.5. 1.4.CJ.2.4.6. 1.4.CJ.2.4.7. 1.4.CJ.3.4.1. 1.4.CJ.3.4.2.	Преписивање, диктат, усмена провера, контролне вежбе	Ликовна култура, музичка култура, природа и друштво, народна традиција, грађанско

				групе речи (синтагма) у функцији објекта и прилошких одредаба за место, време и начин. - Појам субјекта; уочавање речи у функцији атрибута уз именицу и именичког скупа речи (именичка синтагма). Ред реченичних чланова у реченици. - Именице - збирне и градивне; род и број - појам и препознавање. - Придеви - присвојни и градивни - уочавање значења, рода и броја у реченици. Заменице - личне; род и број личних заменица; лична заменица у функцији субјекта у реченици - појам и препознавање. - Бројеви - главни (основни) и редни - појам и препознавање у реченици. - Глаголи - појам и основна значења презента, перфекта и футура; вежбе у реченици заменом глаголских облика у времену, лицу и броју. - Управни и неуправни говор.	1.4.CJ.3.4.3.		васпитање
2.	Језик - Правопис	5	4	- Утврђивање и систематизација садржаја обрађених од I до IV разреда. - Употреба великог слова у писању: имена држава и покрајина и њихових становника; имена насеља (градова, села) и њихових становника. - Писање управног и неуправног говора (сва три модела). - Наводници. Заграда. - Писање присвојних придева изведених	1.4.CJ.1.3.1. 1.4.CJ.1.3.2. 1.4.CJ.1.3.3. 1.4.CJ.1.3.4. 1.4.CJ.1.3.5. 1.4.CJ.1.3.6. 1.4.CJ.1.3.7. 1.4.CJ.1.3.8. 1.4.CJ.1.3.9. 1.4.CJ.1.3.10.	Контролна вежба, диктат, усмена провера	

				од властитих имена (-ов/-ев, -ин/-ски). - Писање сугласника ј у придевским облицима на -ски, и у личним именима и презименима. - Писање скраћеница типа: итд., сл., нпр. и скраћеница које означавају имена држава. - Понављање, увежбавање и проверавање оспособљености ученика за примену обрађених правописних правила.	1.4.CJ.2.3.1. 1.4.CJ.2.3.2. 1.4.CJ.2.3.3. 1.4.CJ.2.3.4. 1.4.CJ.2.3.5. 1.4.CJ.2.3.6. 1.4.CJ.2.3.7. 1.4.CJ.2.3.8. 1.4.CJ.2.3.9. 1.4.CJ.3.3.1. 1.4.CJ.3.3.2. 1.4.CJ.3.3.3. 1.4.CJ.3.3.4. 1.4.CJ.3.3.5. 1.4.CJ.3.3.6.		
3.	Језик - Ортоепија	2	2	- Уочавање наглашених и ненаглашених речи: вежбе у изговарању акценатских целина. Вежбе за отклањање грешака које се јављају у говору ученика. - Изговор свих сугласника и гласовних група у складу са књижевнојезичком нормом ч, ђ, ц, ђ, х; - дс - (људских), - ио, - ао итд. Вежбе за отклањање грешака које се јављају у говору и писању ученика. - Уочавање диференцијалне (дистинктивне) функције акцента у речима истог гласовног састава, а различитог акцента.	1.4.CJ.2.3.2.	Контролна вежба, диктат, усмена провера	
4.	Језичка култура	11	17	- Препричавање текста са променом граматичког лица. Препричавање са изменом завршетка фабуле. Препричавање текста у целини и по	1.4.CJ.0.1.1. 1.4.CJ.0.1.2. 1.4.CJ.0.1.3. 1.4.CJ.0.1.4.	Контролна вежба, писани састави, уочавање, препричавање,	

			деловима - по датом плану, по заједнички и самостално сачињеном плану. - Причање у дијалошкој форми; уношење дијалога, управног говора у структуру казивања - по заједнички и самостално сачињеном плану. Причање према самосталноодабраној теми. Настављање приче инспирисане датим почетком. Састављање приче по слободном избору мотива. - Описивање слика које приказују пејзаже, ентеријере, портрете. Описивање сложенијих односа међу предметима, бићима и појавама. - Извештавање о обављеном или необављеном задатку у школи или код куће – у облику одговора на питања. - Ортоепске вежбе: увежбавање правилног изговора речи, исказа, реченица, пословица, брзалица, загонетака, питалица, краћих текстова; слушање звучних записа, казивање напамет лирских и епских текстова; снимање казивања и читања, анализа снимка и вредновање. - Диктати: са допуњавањем, изборни, слободни, контролни диктат. - Лексичке и семантичке вежбе: грађење речи - формирање породица речи; изналажење синонима и антонима, уочавање семантичке функције акцента; некњижевне речи и туђице - њихова замена језичким стандардом; основно и	1.4.CJ.0.1.5. 1.4.CJ.0.1.6. 1.4.CJ.0.1.7. 1.4.CJ.0.1.8. 1.4.CJ.1.3.7. 1.4.CJ.1.3.8. 1.4.CJ.1.3.9. 1.4.CJ.1.3.10. 1.4.CJ.2.3.3. 1.4.CJ.2.3.4. 1.4.CJ.2.3.5. 1.4.CJ.2.3.6. 1.4.CJ.2.3.7. 1.4.CJ.2.3.8. 1.4.CJ.2.3.9. 1.4.CJ.2.3.10. 1.4.CJ.2.3.11. 1.4.CJ.1.4.4. 1.4.CJ.1.4.4. 1.4.CJ.2.4.8. 1.4.CJ.2.4.9. 1.4.CJ.3.4.4. 1.4.CJ.3.4.5.	описивање, извештавање, усмена и писмена вежбања	
--	--	--	--	---	---	--

				пренесено значење речи. - Синтаксичке и стилске вежбе: састављање и писање реченица према посматраним предметима, слици и заданим речима; састављање и писање питања о тематској целини утексту, на слици, у филму; писање одговора на та питања. - Преписивање реченица у циљу савладавања правописних правила. - Коришћење уметничких, научнопопуларних и ученичких текстова као подстицаја за сликовито казивање. Вежбе за богаћење речника и тражење погодног израза. - Уопштено и конкретно казивање. Промена гледишта. Уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Отклањање празнословља и туђица. Отклањање нејасности и двосмислености. - Увежбавање технике израде писменог састава: анализа теме, одређивање њеног тежишта; посматрање, уочавање и избор грађе; распоређивање појединости; елементи композиције. - Осам домаћих писмених задатака и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка - по два у првом и другом полугодишту. Један час за израду и два часа за анализу задатака и писање побољшане верзије састава.			
5.	Књижевност- Лирика	16	9	- Народна песма: <i>Наджњева се момак и девојка</i>	1.4.CJ.1.5.1. 1.4.CJ.1.5.2.	Усмена провера, контролна	

				- Народна песма: <i>Јеленче</i> - Јован Јовановић Змај: <i>Циганин хвали свога коња</i> - Војислав Илић: <i>Јесен</i> - Десанка Максимовић: <i>Пауково дело</i> - Душан Радовић: <i>Плави зец</i> - Драган Лукић: <i>Друг другу</i> - Мирослав Антић: <i>Јуначка песма</i> - Бранислав Црнчевић: <i>Мрав добра срца</i> - Бранко Ћопић: <i>Мјесец и његова бака</i> - Стеван Раичковић: <i>Ка да то буде</i> - Милован Данојлић: <i>Трешња у цвету</i> - Добрица Ерић: <i>Свитац пшеничар и воденичар</i> - Љубивоје Ршумовић: <i>Аждаја своје чеду тепа</i> - Избор из поезије Милована Данојлића - Федерико Гарсија Лорка: <i>Луцкаста песма</i>	1.4.CJ.1.5.3. 1.4.CJ.1.5.4. 1.4.CJ.2.5.1. 1.4.CJ.2.5.2. 1.4.CJ.2.5.3. 1.4.CJ.2.5.4. 1.4.CJ.2.5.5. 1.4.CJ.2.5.6. 1.4.CJ.2.5.7. 1.4.CJ.3.5.1. 1.4.CJ.3.5.2. 1.4.CJ.3.5.3. 1.4.CJ.1.2.1. 1.4.CJ.1.2.2. 1.4.CJ.1.2.3. 1.4.CJ.1.2.4. 1.4.CJ.1.2.5. 1.4.CJ.1.2.6. 1.4.CJ.1.2.7.	вежба, усмено и писмено изражавање, читање, описивање, тумачење текста и одговарање на питања	
6.	Књижевност-Епика	19	13	- Народна песма: <i>Јетрвица адамско колена</i> - Народна песма: <i>Стари Вујадин</i> - Народна приповетка: <i>Међед, свиња и лисица</i> - Народна бајка: <i>Пепељуга</i> - Народна прича: <i>Најбоље задужбине</i> - Јанко Веселиновић: <i>Град</i> - Исидора Секулић: <i>Позно јесење јутро</i> - Мирослав Демак: <i>Виолина</i> - Бранислав Нушић: <i>Прва љубав</i> - Бранко В. Радичевић: <i>Прича о дечаку и Месецу</i> - Бранислав Црнчевић: <i>Босоноги и небо</i> - Гроздана Олујић: <i>Олданини вртви и</i>	1.4.CJ.1.2.8. 1.4.CJ.2.2.1. 1.4.CJ.2.2.2. 1.4.CJ.2.2.3. 1.4.CJ.2.2.4. 1.4.CJ.2.2.5. 1.4.CJ.2.2.6. 1.4.CJ.2.2.7. 1.4.CJ.2.2.8. 1.4.CJ.2.2.9. 1.4.CJ.2.2.10. 1.4.CJ.3.2.1. 1.4.CJ.3.2.2. 1.4.CJ.3.2.3. 1.4.CJ.3.2.4.	Усмена провера, контролна вежба, усмено и писмено изражавање, читање, описивање, тумачење текста и одговарање на питања	

				друге бајке (избор) - Светлана Велмар-Јанковић: <i>Књига за Марка (Златно јагње, Стефаново дрво)</i> - Ханс Кристијан Андерсен: <i>Ружно паче</i> - Рене Гијо: <i>Бела Грива</i> - Луис Керол: <i>Алиса у земљи чуда</i> - Браћа Грим: <i>Трнова ружица</i> - Антоан де Сент Егзипери: <i>Мали принц</i> (одломак) - Михаел Енде: <i>Бескрајна прича</i> (одлом)	1.4.CJ.3.2.5. 1.4.CJ.3.2.6. 1.4.CJ.3.2.7.		
7.	Књижевност-драма	3	3	- Гвидо Тартаља: <i>Подела улога</i> - Александар Поповић: <i>Пепељуга</i> - Добрица Ерић: <i>Чик, да погодите због чега су се посвађали два златна брата</i>		Усмено изражавање, одговарање на питања, драматизација	
8.	Књижевност-допунски избор	5	4	Поред наведених дела, наставник и ученици слободно бирају најмање два, а највише још четири дела за обраду.		Усмена провера, контролна вежба, усмено и писмено изражавање, читање, описивање, тумачење текста и одговарање на питања	
9.	Књижевност-научно – популарни текстови	2	/	- Милутин Миланковић: <i>Кроз васиону и векове</i> (одломак) - Михајло Пупин: <i>Од паињака до научењака</i> (одломак) - Избор из књига, енциклопедија и часописа за децу.		Усмена провера, контролна вежба, усмено и писмено изражавање, читање, описивање, тумачење текста и одговарање на питања	

НИВО ЗНАЊА	СТАНДАРДИ ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД – СРПСКИ ЈЕЗИК
ОСНОВНИ НИВО	1. У области ГОВОРНА КУЛТУРА ученик/ученица: 1.4.CJ.0.1.1.познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике 1.4.CJ.0.1.2.користи форме учтивог обраћања 1.4.CJ.0.1.3.казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења“ или „скандирања“ 1.4.CJ.0.1.4.уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља 1.4.CJ.0.1.5.уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације 1.4.CJ.0.1.6.уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање 1.4.CJ.0.1.7.уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју 1.4.CJ.0.1.8.уме да одбрани своју тврдњу или став 2. У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица: 1.4.CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста 1.4.CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.) 1.4.CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту 1.4.CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) 1.4.CJ.1.2.5. одређује основну тему текста 1.4.CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста 1.4.CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста 1.4.CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате 3. У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица: 1.4.CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице 1.4.CJ.1.3.2. уме да се потпише 1.4.CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1.4.CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе 1.4.CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре

	1.4.CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме 1.4.CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи) 1.4.CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава 1.4.CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.) 1.4.CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије) 4. У подобласти ГРАМАТИКА, у типичним школским примерима, ученик/ученица: 1.4.CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1.4.CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1.4.CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/ одричности (потврдне и одричне) У подобласти ЛЕКСИКОЛОГИЈА ученик/ученица: 1.4.CJ.1.4.4. препознаје антонимију 1.4.CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеолози-зама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.) 5. У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица: 1.4.CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1.4.CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1.4.CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1.4.CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту
СРЕДЊИ НИВО	2. У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица: 1.4.CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1.4.CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле) 1.4.CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1.4.CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детаљ који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму) 1.4.CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену

	1.4.CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту 1.4.CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.) 1.4.CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова 1.4.CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни 1.4.CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације 3. У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица: 1.4.CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1.4.CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин,-ски/-чки/-шки); правилно пише гласове <u>ђ</u>, <u>ч</u>, <u>џ</u>, <u>џ</u>; правилно пише сугласник <u>ј</u> у интервокалској позицији; правилно пише речцу <u>ли</u> и речцу <u>не</u>; употребљава запету при набрајању 1.4.CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1.4.CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1.4.CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној) 1.4.CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1.4.CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1.4.CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синонине (нпр. да избегне понављање) 1.4.CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке) 1.4.CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење) 1.4.CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира 4. У подобласти ГРАМАТИКА, у типичним школским примерима, ученик/ученица: 1.4.CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1.4.CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1.4.CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1.4.CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго
--	---

	1.4.CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1.4.CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/ одричности (потврдне и одричне) 1.4.CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику У подобласти ЛЕКСИКОЛО-ГИЈА ученик/ученица: 1.4.CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1.4.CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологи-зама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава 5. У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица: 1.4.CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1.4.CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине -пословице, загонетке, брзалице) 1.4.CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1.4.CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1.4.CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту) 1.4.CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1.4.CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту
НАПРЕДНИ НИВО	2. У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица: 1.4.CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1.4.CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ) 1.4.CJ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају) 1.4.CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст 1.4.CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) 1.4.CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.) 1.4.CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на

	одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста) 3. У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица: 1.4.CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене 1.4.CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1.4.CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста 1.4.CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст 1.CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1.4.CJ.3.3.6. издаја пасусе 4. У подобласти ГРАМАТИКА, у типичним школским примерима, ученик/ученица: 1.4.CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе) 1.4.CJ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју 1.4.CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин У подобласти ЛЕКСИКОЛОГИЈА ученик/ученица: 1.4.CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени 1.4.CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу 5. У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица: 1.4.CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1.4.CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту 1.4.CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст
--	--

НИВО ЗНАЊА	СТАНДАРДИ ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД – СРПСКИ ЈЕЗИК
	1. У области ГОВОРНА КУЛТУРА ученик/ученица: 1.4.CJ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике 1.4.CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања

ОСНОВНИ НИВО	1.4.CJ.0.1.3.казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења“ или „скандирања“ 1.4.CJ.0.1.4.уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља 1.4.CJ.0.1.5.уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације 1.4.CJ.0.1.6.уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање 1.4.CJ.0.1.7.уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју 1.4.CJ.0.1.8.уме да одбрани своју тврдњу или став 2. У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица: 1.4.CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста 1.4.CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.) 1.4.CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту 1.4.CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) 1.4.CJ.1.2.5. одређује основну тему текста 1.4.CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста 1.4.CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста 1.4.CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате 3. У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица: 1.4.CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице 1.4.CJ.1.3.2. уме да се потпише 1.4.CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1.4.CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе 1.4.CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре 1.4.CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме 1.4.CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи) 1.4.CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава 1.4.CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.) 1.4.CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу
-------------------------	---

	(са летовања, зимовања, екскурзије) 4. У подобласти ГРАМАТИКА, у типичним школским примерима, ученик/ученица: 1.4.CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1.4.CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1.4.CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/ одричности (потврдне и одричне) У подобласти ЛЕКСИКОЛОГИЈА ученик/ученица: 1.4.CJ.1.4.4. препознаје антонимију 1.4.CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологи-зама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.) 5. У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица: 1.4.CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1.4.CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1.4.CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1.4.CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту
СРЕДЊИ НИВО	2. У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица: 1.4.CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1.4.CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле) 1.4.CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1.4.CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детал који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму) 1.4.CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену 1.4.CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту 1.4.CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.) 1.4.CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је

	занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова 1.4.CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни 1.4.CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације 3. У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица: 1.4.CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1.4.CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин,-ски/-чки/-шки); правилно пише гласове <u>ђ</u>, <u>ч</u>, <u>ђ</u>, <u>џ</u>; правилно пише сугласник <u>ј</u> у интервокалској позицији; правилно пише речцу <u>ли</u> и речцу <u>не</u>; употребљава запету при набрајању 1.4.CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1.4.CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1.4.CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној) 1.4.CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1.4.CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1.4.CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синонине (нпр. да избегне понављање) 1.4.CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке) 1.4.CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење) 1.4.CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира 4. У подобласти ГРАМАТИКА, у типичним школским примерима, ученик/ученица: 1.4.CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1.4.CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1.4.CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1.4.CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1.4.CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1.4.CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/ одричности (потврдне и одричне) 1.4.CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику
--	---

	У подобласти ЛЕКСИКОЛО-ГИЈА ученик/ученица: 1.4.CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1.4.CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологи-зама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава 5. У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица: 1.4.CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1.4.CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине -пословице, загонетке, брзалице) 1.4.CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1.4.CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1.4.CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту) 1.4.CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1.4.CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту
НАПРЕДНИ НИВО	2. У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица: 1.4.CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1.4.CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ) 1.4.CJ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају) 1.4.CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст 1.4.CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) 1.4.CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.) 1.4.CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста) 3. У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица: 1.4.CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке

	конструкције, укључујући и сложене 1.4.CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1.4.CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста 1.4.CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст 1.CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1.4.CJ.3.3.6. издваја пасусе 4. У подобласти ГРАМАТИКА, у типичним школским примерима, ученик/ученица: 1.4.CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе) 1.4.CJ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју 1.4.CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин У подобласти ЛЕКСИКОЛОГИЈА ученик/ученица: 1.4.CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени 1.4.CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу 5. У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица: 1.4.CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1.4.CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту 1.4.CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст
--	--

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљеви и задаци предмета	Циљ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да на страном језику комуницира на основном нивоу у усменом и писменом облику о темама из његовог окружења. Настава страног језика треба да олакша разумевање других и различитих култура и традиција, стимулише машту, креативност и радозналост и да подстиче задовољство коришћења страног језика. Задаци на нивоу језичких вештина јесу: • <u>разумевање говора</u>: ученик треба да разуме општи садржај кратких и прилагођених текстова; разуме краће дијалоге, прилагођене приче и песме и адекватно реагује на појединачне делове усмених порука.
---------------------------------	--

	• <u>разумевање писаног текста</u>: ученик треба да разуме краћи тескт, написане речи и реченице састављене углавном од познатих језичких елемената; разуме основна значења кратких писаних и илустрованих текстова; разуме и реагује на писане поруке у вези са личним искуством и активностима на часу. ▪ <u>усмено изражавање</u>: ученик треба да разоветно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију; самостално даје основне информације; укратко описује познату ситуацију или препричава општи садржај познатог текста		
Годишњи фонд часова	72	Недељни фонд часова	2
Наставна средства	Уџбеник	Izabella Hearn and Jayne Wildman: Discover English 1 Student’s book; Kate Wakeman: Discover English 1 Activity Book	
	остало	Catherine Bright and Carol Barrett: Discover English 1 Teacher’s book; Carol Barrett: Discover English 1 Test Book; Class CD; флеш картице, телевизор, ДВД, пројектор, постери	
Наставне методе	Вербална, текстуална, дијалогска, илустративна, демонстративна, аудиолоингвална, TPR (Total Physical Response)		
Иновације	Израда пројеката, креативне радионице,		
Активности	Наставника	Планира, организује, бира и саопштава наставне садржаје, реализује план и програм поштујући узрастне и индивидулане способности ученика, мотивише учење и подстиче примену наученог, преноси културне вредности, регулише социјалне односе у разреду као групи, развија карактер и црте личности, прати ниво савладаности, процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања.	
	ученика	Активно учествује у настави – самостално и интерактивно усвајање и стицање знања из различитих извора, упоређивање, закључивање, понављање, вежбање, учешће у дискусији, самостално решавање проблема, практична примена сазнатог.	
Ресурси	Ученици, наставник, родитељи		
Сарадници	Ученици, учитељ, родитељи, педагог, психолог.		
Јавни час			

Ред. бр. теме	наставна тема	Броја часова		Програмски садржаји	Стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		Обрада	Остало				

	Hello	2	2	Представљање области интересовања; нације и националности. Комуникативне функције: представљање себе и других, поздрављање, идентификовање и именовање особа и објеката, давање и тражење информација о себи и другима, изражавање допадања/недопадања Граматички саджаји: употреба одређеног и неодређеног члана, облици личних заменица			
1.	People	3	5	Породица и блиско окружење, породични излети, опис особа, међусобни односи. Комуникативне функције: давање и тражење информација о себи и другима, изражавање припадања и поседовања, тражење и давање обавештења, описивање лица и предмета Граматички саджаји: слагање именица и заменица са глаголима у лицу и броју.			српски језик
2.	Homes	3	6	Мој дом, опис просторија у стану, намештај заједничке активности. Комуникативне функције: разумевање и давање једноставних упутстава и команди, постављање и одговарање на питања, скретање пажње, изрицање забране, исказивање просторних односа Граматички саджаји: слагање именица и заменица са глаголима у лицу и броју (There is/are), императив, основни глаголски изрази.			природа и друштво, српски језик
3.	Animals	3	5	Именовање, опис и особине животиња, делова тела, хоби, слободно време. Комуникативне функције: постављање и одговарање на питања, именовање активности, примање и давање позива за учешће у активности Граматички саджаји: најчешћи модални глаголи (must, can, may), слагање именица и заменица са глаголима у лицу и броју.			природа и друштво, српски језик

4.	My life	4	5	Дневни распоред активности током радних дана и викендом, школски дан, исказивање времена, исхрана. Комуникативне функције: именовање активности, тражење и давање обавештења о времену на часовнику, постављање и одговарање на питања, примање и давање позива за учешће у активности Граматички саджаји: садашње време The Present Simple Tense, слагање именица и заменица са глаголима у лицу и броју императив.			природа и друштво, српски језик
5.	Sport	3	5	Слободно време у породици и ван ње, хоби. Комуникативне функције: представљање себе и других, постављање и одговарање на питања, идентификација и именовање особа, именовање активности, разумевање и давање једноставних упутстава и команди, изражавање допадања/недопадања, основни глаголски изрази Граматички саджаји: садашње време The Present Simple Tense, слагање именица и заменица са глаголима у лицу и броју, облици личних заменица, основни глаголски изрази (I like + ing).			физичко васпитање, српски језик
6.	Detectives	4	5	Одевни предмети за одређене прилике, знаменитости земље чији се језик учи. Комуникативне функције: постављање и одговарање на питања, исказивање просторних односа, именовање активности, скретање пажње, исказивање извињења и оправдања, молбе и изрази захвалности. Граматички саджаји: садашње глаголско време The Present Continuous Tense, слагање именица и заменица са глаголима у лицу и броју.			српски језик

7.	Celebrations	3	5	Празници, прославе и манифестације у оквиру школе и ван ње, знаменитости других земаља, екологија. Комунитативне функције: постављање и одговарање на питања, исказивање извињења и оправдања, изражавање допадања Граматички саджаји: слагање именица и заменица са глаголима у лицу и броју, будуће време помоћу going to и Future Tense, слагање именица и заменица са глаголима у лицу и броју, основни глаголски изрази (It's raining).			природа и друштво, српски језик
8.	School	4	5	Активности и теме по наставним предметима, однос према човековој средини, бројеви. Комунитативне функције: постављање и одговарање на питања, изражавање физичких сензација и потреба, изражавање допадања/недопадања Граматички саджаји: прошло време The past Simple и Present Perfect Tense, слагање именица и заменица са глаголима у лицу и броју.			српски језик
	УКУПНО	29	43				

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА МАТЕМАТИКА ЗА IV РАЗРЕД

ЦИЉ

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

ЗАДАЦИ

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика;

- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:

Ученици треба да:

- успешно савладају читање и писање природних бројева у декадном бројевном систему;
- упознају скуп природних бројева;
- науче да природне бројеве приказују тачкама бројевне полуправе;
- умеју да читају и записују помоћу слова основна својства рачунских операција;
- упознају и уочавају зависност између резултата и компонената операције (на примерима);
- примењују упозната својства рачунских операција при трансформисању израза и у случају рачунских олакшица;
- знају да читају, састављају и израчунавају вредност израза са више операција;
- знају да решавају једноставније једначине и неједначине (упознатих облика) у скупу природних бројева;
- успешно решавају задатке дате у текстуалној форми;
- упознају разломке (наведене у програму), њихово читање, писање и значење, уз коришћење одговарајућих термина;
- знају да цртају мреже и праве моделе коцке и квадрата;
- упознају јединице за површину и примењују их при израчунавању површине квадрата, правоугаоника, квадрата и коцке

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ

Скуп природних бројева

Писање и читање природних бројева у декадном систему.

Бројевна полуправа.

Разломци облика ($a < b$ и $b \leq 10$).

Рачунске операције у скупу природних бројева и њихова основна својства (изражена формулом).

Зависност збира, разлике и производа од чланова.

Изрази са више операција.

Једначине и неједначине раније упознатих облика.

Решавање текстуалних задатака.

Мерење и мере

Мере за површину.

Површина

Површина правоугаоника и квадрата. Површина коцке и квадра.

Напомена: Обавезна су четири једночасовна школска писмена задатка са једночасовним исправкама (8 часова).

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА МАТЕМАТИКУ– IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика. Задаци: - савладати читање и писање природних бројева у декадном бројевном систему; - упознати скуп природних бројева; - научити да природне бројеве приказују тачкама бројевне полуправе; - читати и записивати помоћу слова основна својства рачунских операција; - упознати и уочавати зависност између резултата и компонената операције (на примерима); - примењивати упозната својства рачунских операција при трансформисању израза и у случају рачунских олакшица; - знати читати, састављати и израчунавати вредност израза са више операција; - знати решавати једноставније једначине и неједначине (упознатих облика) у скупу природних бројева; - решавати задатке дате у текстуалној форми; - упознати разломке (наведене у програму), њихово читање, писање и значење, уз коришћење одговарајућих термина; - знати цртати мреже и правити моделе коцке и квадра; - упознати јединице за површину и примењивати их при израчунавању површине квадрата, правоугаоника, квадра и коцке.		
Годишњи фонд часова	180	Недељни фонд часова	5
Наставна средства	Уџбеник	Светлана Јоксимовић, Математика 4а, уџбеник за 4. разред, Едука Светлана Јоксимовић, Математика 4б, радна свеска за 4. разред, Едука Светлана Јоксимовић, Приручник за учитеље уз уџбеник математике за 4. разред основне школе, Едука	

	остало	Свеска, прибор за писање, модели геометријских тела, справе за мерење дужине, ТВ, презентације, лап топ, пројектор
Наставне методе	Мметода дужи, метода писаних радова, текстуална, вербална, илустративна, демонстративна, хеуристичка, илустративна, демонстративна, истраживачка, метода практичних радова	
Иновације	Коришћење разних техника учења и памћења (упрошћавање, когнитивно мапирање), АВ средства, интегративни приступ наставним предметима	
Активности	Учитеља	Планира, организује, усмерава, прати, процењује и оцењује ниво и квалитет усвојених знања, бира садржаје, реализује, подстиче примену наученог, подстиче ученике да напредују.
	Ученика	Активно учествује у настави – самостално и интерактивно. Ученик: посматра, уочава, усваја знања, упоређује, образлаже, црта, именује, открива законитости и процесе, класификује, пребројава, презентује практичне радове, проверава
Ресурси	Ученици, учитељ, родитељи, двориште, учионица, дидактички материјал, материјално-техничка средства	
Сарадници	Ученици, учитељ, родитељи, библиотекар, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, школски лекар, разни стручњаци	
Сарадња	Друга одељења, школе, родитељи, позоришта, музеји, организације и културне институције локалне заједнице; наставно и ненаставно особље унутар школе	
Јавни час		

Ред. бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	Скуп природних бројева	50	82	- Природни бројеви до 1000 - Бројање по хиљаду до милион - Записивање декадних јединица као степена броја 10 - Бројање по хиљаду до милион; записивање декадних јединица као степена броја 10 - Читање и писање бројева до милион - Записивање бројева у облику збира производа	1.4.МА.1.1.1 1.4.МА.1.1.21. 4.МА.1.1.31.4. МА.1.1.41.4. МА.1.1.51.4. МА.1.3.11.4.М А.1.3.2 1.4.МА.2.1.1 1.4.МА.2.1.21. 4.МА.2.1.31.4. МА.2.1.41.4.	Контролна вежба, усмена провера, писмени задатак	Српски језик, ликовна култура, природа и друштво,

				• Месне вредности цифара • Декадне јединице веће од милион • Бројеви већи од милион • Уређеност скупа природних бројева • Бројевна полуправа • Упоредивање бројева • Скуп природних бројева N и скуп N_0 • Веза сабирања о одузимања • Сабирање и одузимања до 1000 • Писмено сабирање преко хиљаду • Писмено одузимање • Писмено сабирање и одузимање • Скуп природних бројева N и скуп N_0; Сабирање и одузимање у скупу N; мере за површину • Изводљивост сабирања, односно одузимања у скупу N • Замена места сабирака. Здруживање сабирака • Нула и један код сабирања и одузимања • Зависност збира од промене сабирака • Сталност збира • Сталност разлике • Зависност разлике од промене умањеника или умањеоца; сталност разлике • Редослед рачунских операција (сабирање и одузимање) • Једначине са сабирањем и одузимањем • Неједначине са сабирањем и одузимањем • Сабирање и одузимање у скупу N	МА.2.1.51.4. МА.2.3.1 1.4.МА.2.3.2 1.4.МА.3.1.1 1.4.МА.3.1.2 1.4.МА.3.1.3 1.4.МА.3.1.4 1.4.МА.3.1.5 1.4.МА.3.3.1 1.4.МА.3.3.2		
--	--	--	--	--	--	--	--

				• Множење и дељење до 1000 • Веза множења и дељења • Нула и један у операцијама множења и дељења • Множење природних бројева декадним јединицама • Дељење природних бројева декадним јединицама • Множење збира бројем • Множење вишецифреног броја једноцифреним бројем • Дељивост бројева • Дељење збира бројем • Дељење вишецифреног броја једноцифреним бројем • Множење вишецифреног броја двоцифреним бројем • Дељење вишецифреног броја двоцифреним • Множење вишецифреног броја вишецифреним бројем • Дељење вишецифреног броја вишецифреним бројем • Дељење са остатком • Дељење разлике бројем • Редослед рачунских операција (множење и дељење) • Множење и дељење у скупу N • Изводљивост множења, односно дељења у скупу N • Замена места чинилаца • Зависност производа од промене			
--	--	--	--	--	--	--	--

				чинилица • Сталност производа • Зависност количника од промене дељеника • Зависност количника од промене дељеника и делиоца • Сталност количника • Математички изрази • Редослед рачунских операција • Једначине и неједначине са множењем и дељењем • Разломци • Разломци облика $\frac{a}{b}$ ($a < b$ и $b \neq 10$) • Упоредивање разломака • Множење и дељење у скупу N (2. део); математички изрази; разломци			
2.	Мерење и мере	4	6	• Упоредивање површине • Површина фигуре • Јединице мере за површину • Јединице мере за површину • Правоугаоник, квадрат, површина фигуре (мерење)	1.4.МА.1.4.1 1.4.МА.1.4.2 1.4.МА.1.4.3 1.4.МА.1.4.4 1.4.МА.2.4.1 1.4.МА.2.4.2 1.4.МА.2.4.3 1.4.МА.2.4.4 1.4.МА.2.4.5 1.4.МА.3.4.1 1.4.МА.3.4.2 1.4.МА.3.4.3	Контролна вежба, усмена провера, писмени задатак	

3.	Површина	12	18	• Рогљаста и обла тела • Својства квадрa и коцке • Мрежа за модел коцке • Израчунавање површине коцке и квадрa	1.4.МА.1.2.1 1.4.МА.1.2.2 1.4.МА.1.2.3 1.4.МА.1.2.4 1.4.МА.2.2.1 1.4.МА.2.2.2 1.4.МА.2.2.3 1.4.МА.2.2.4 1.4.МА.2.2.5 1.4.МА.2.2.6 1.4.МА.3.2.1 1.4.МА.3.2.2 1.4.МА.3.2.3 1.4.МА.3.2.4 1.4.МА.3.2.5	Контролна вежба, усмена провера, писмени задатак	
4.	Писмени задаци	/	8				

НИВО ЗНАЊА	СТАНДАРДИ ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД – МАТЕМАТИКА
ОСНОВНИ НИВО	1. У области ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА ученик/ученица: 1.4.МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој 1.4.МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде 1.4.МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде 1.4.МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1.4.МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде 2. У области ГЕОМЕТРИЈА ученик/ученица: 1.4.МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1.4.МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе

	1.4.МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 1.4.МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 3. У области РАЗЛОМЦИ ученик/ученица: 1.4.МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $1/n$ ($n \leq 10$) и препозна његов графички приказ 1.4.МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине 4. У области МЕРЕЊЕ И МЕРЕ ученик/ученица: 1.4.МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1.4.МА.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml) 1.4.МА.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t) 1.4.МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме
СРЕДЊИ НИВО	1. У области ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА ученик/ученица: 1.4.МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем 1.4.МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1.4.МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза 1.4.МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције 1.4.МА.2.1.5. уме да решава једначине 2. У области ГЕОМЕТРИЈА ученик/ученица: 1.4.МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1.4.МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1.4.МА.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе 1.4.МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1.4.МА.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1.4.МА.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадрата и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама 3. У области РАЗЛОМЦИ ученик/ученица: 1.4.МА.2.3.1. уме да препозна разломак a/b ($b \leq 10$, $a < b$) када је графички приказан на <i>фигури</i> подељеној на b делова 1.4.МА.2.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $1/n$ ($n \leq 10$)

	4. У области МЕРЕЊЕ И МЕРЕ ученик/ученица: 1.4.МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1.4.МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1.4.МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање 1.4.МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање 1.4.МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке
НАПРЕДНИ НИВО	1. У области ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА ученик/ученица: 1.4.МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1.4.МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени. 1.4.МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1.4.МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1.4.МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом 2. У области ГЕОМЕТРИЈА ученик/ученица: 1.4.МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање 1.4.МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника 1.4.МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника 1.4.МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама 1.4.МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама 3. У области РАЗЛОМЦИ ученик/ученица: 1.4.МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак a/b ($b \leq 10$, $a < b$) 1.4.МА.3.3.2. зна да израчуна део a/b ($b \leq 10$, $a < b$) неке целине и користи то у задацима 4. У области МЕРЕЊЕ И МЕРЕ ученик/ученица: 1.4.МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама 1.4.МА.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности 1.4.МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА ПРИРОДА И ДРУШТВО ЗА IV РАЗРЕД

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Основна сврха изучавања интегрисаног наставног предмета *Природа и друштво* јесте да усвајањем знања, умења и вештина деца развијају своје сазнајне, физичке, социјалне и креативне способности, а истовремено спознају и граде ставове и вредности средине у којој одрастају, као и шире друштвене заједнице. Наставни предмет *Природа и друштво* развија код деце сазнајне способности, формира основне појмове и постепено гради основе за систем појмова из области *природе, друштва и културе*. Истовремено, стичу се знања, умења и вештине које им омогућавају даље учење. Активним упознавањем природних и друштвених појава и процеса, подстиче се природна радозналост деце. Најбољи резултати постижу се уколико деца самостално истражују и искуствено долазе до сазнања - спознају свет око себе као природно и друштвено окружење. Систематизовањем, допуњавањем и реструктурирањем искуствених знања ученика и њиховим довођењем у везу са научним сазнањима, дечија знања се надограђују, проверавају и примењују. Преко интерактивних социјалних активности они упознају себе, испољавају своју индивидуалност, уважавајући различитости и права других, уче се како треба живети заједно. Усвајањем елементарних форми функционалне писмености, омогућује се стицање и размена информација, комуницирање у различитим животним ситуацијама и стварају се могућности за даље учење. Примена наученог подстиче даљи развој детета, доприноси стварању одговорног односа ученика према себи и свету који га окружује и омогућује му успешну интеграцију у савремене токове живота.

ОПШТИ ЦИЉ

Циљ наставног предмета природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ОСТАЛИ ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ:

- развијање основних појмова о природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у контуре система појмова из области природе и друштва;
- стицање елемента научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог

- рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање еколошке свести и навика здравог живљења.
 - развијање основних научних појмова из природних и друштвених наука;
 - развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу - завичају и домовини;
 - развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
 - развијање способности запажања основних својстава материјала, објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
 - развијање елемената логичког мишљења;
 - стицање елементарне научне писмености, њена функционална применљивост и развој процеса учења;
 - оспособљавање за сналажење у простору и времену;
 - разумевање и уважавање различитости међу појединцима и групама;
 - коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у комуникацији и другим интеракцијским односима;
 - развијање одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
 - чување националног идентитета и уграђивање у светску културну баштину

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ

МОЈА ДОМОВИНА ДЕО СВЕТА

- Основне одреднице државе (територија, становништво, симболи ...).
- Основне одреднице државе Србије (територија, границе, становништво, главни град, симболи).
- Развој модерне српске државе (период деветнаестог и двадесетог века).
- Стратешки положај Србије - физичко-географски и саобраћајно-географски (у државној заједници СЦГ, на Балканском полуострву, Европи и свету).
- Природно-географске одлике Србије: *рељеф, воде и клима* наше домовине.
Рељеф (Панонска низија, низије у долинама река и котлина, брдско-планински предели, највеће планине) *воде* (најдуже реке, сливови, природна и вештачка језера, бање) *клима* (одлике умерене климе).
- Угрожена и заштићена подручја у Србији (национални паркови, резервати споменици природе).

- Становништво Србије: природно кретање становништва (број, густина насељености, миграције); структуре становништва (старосна, образовна; национална, верска, језичка ...).
- Грађење демократских односа (упознати правила која регулишу узајамна права и обавезе државе и грађана).
- Очување националног идентитета и уграђивање у светску културну баштину (неговање идентитета, развијање толеранције и свести о припадности мултиетничком, мултикултуралном и мултиконфесионалном свету).
- Ми смо деца једног Света - *Конвенција о правима детета* (ОУН, УНИЦЕФ, УНЕСКО, САВЕТ ЕВРОПЕ "Радост Европе" ...).

СУСРЕТ СА ПРИРОДОМ

Биљни и животињски свет у Србији

- Груписање живог света на основу сличности и разлика (подела на царства);
- Флора наше земље (значај, типичне, ретке и угрожене биљке; разноврсност, богатство, заштита, ревитализација);
- Фауна наше земље (значај, типичне, ретке и угрожене животиње; разноврсност, богатство, заштита, ревитализација);
- Домаће животиње и гајене биљке (значај, потребе и могућности; потенцијали за производњу здраве хране);
- Природне појаве, прилагођавање: посматрање, запажање, праћење и бележење на различите начине неких адаптивних промена и понашања (рађање, цветање, плодношење, лињање - митарење, сеобе...).

Човек део природе

- Човек, део природе - свесно и друштвено биће.
- Спознаја себе, уочавање полне различитости.
- Основи здравог живљења - како могу да утичем на квалитет живота (исхрана, хигијена, одевање, становање, здравствена култура...).
- Одговоран однос према себи и другима (вршњацима, старим лицима, болесницима, кућним љубимцима, напуштеним животињама...).

ИСТРАЖУЈЕМО ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ

Истраживање и уочавање узрочно-последичних веза, издвајање параметара, њихов међусобни однос, оглед

- Правила која важе за сва кретања (покретање, заустављање, промена

брзине...); систематизација досадашњих знања и провера параметара.

- Шта и како утиче на пређено растојање неког предмета; падање различитих предмета; клизање и котрљање наниже; шта утиче на брзину кретања клатна?

- Од чега зависи величина сенке?

- Како висина ваздушног стуба (ниво воде у чаши) утиче на висину звука?

Испитивање својстава материјала

- Материјали и њихова својства: *механичка, топлотна, електрична, магнетна, растворљивост.*

- Који се предмети (материјали) најбоље наелектришу, а који најбоље проводе електричну струју. Како то утврдити?

- Како повећати или смањити дејство магнета?

- Материјали и светлосна пропустљивост.

- Који материјали најбоље проводе топлоту?

- Испитивање растворљивости материјала (уочавање разлика у растворљивости чврстих, течних и гасовитих материјала у води).

- Смеше - идентификовање и описивање смеша у окружењу (вода у природи, ваздух, земљиште, храна...).

- Раздвајање састојака смеше различитим поступцима, који се бирају на основу својстава састојака (просејавањем, цеђењем, испаравањем воде из раствора...).

Промене материјала

- Повратне и неповратне промене материјала.

- Идентификовање промена материјала при којима настају други материјали, различитих својстава (сагоревање, рђање, труљење, кување...).

- Сагоревање материјала - ваздух (кисеоник), запажање промена при сагоревању.

- Запаљиви материјали, ознаке за запаљиве материјале; опасност и заштита од пожара, гашење пожара.

Где све запажамо и користимо оно што смо научили о: различитим облицима кретања, електричним појавама, магнетима, светлосним појавама, различитим својствима и променама материјала

РАД, ЕНЕРГИЈА, ПРОИЗВОДЊА И ПОТРОШЊА

- Рад - свесна активност човека (поредити рад људи и активности различитих животиња).

- Утицај природних и друштвених фактора на живот и рад људи.
- Природна богатства и њихово коришћење (ресурси, технологије, производи, рационална производња и потрошња, рециклажа, ревитализација).
- Ресурси: воде, горива, руде и минерали, земљиште, шуме, биљни и животињски свет.
- Природне сировине - примена: (кухињска со, гипс, мермер...).
- Прерада природних сировина - технологије добијања метала, папира, гуме...
Прерада воде и добијање здраве хране.
- Сунце, ваздух, вода - обновљиви извори енергије.
- Угаљ, нафта, гас - необновљиви извори енергије, заштита животне средине.
- Недовољно искоришћени и еколошки извори енергије.
- Делатности људи у различитим крајевима Србије (равничарским, котлинским, брдско-планинским; селу и граду).
- Производња и услуге, пласман и тржиште, понуда и потражња, трговина и потрошња (маркетинг).
- Рад, производња, потрошња и одрживи развој (увидети везе између коришћења ресурса, примењених технологија и одрживог развоја).

ОСВРТ УНАЗАД - ПРОШЛОСТ

- Трагови прошлости (пратити трагове прошлости: своје и своје породице, насеља - краја у коме живим).
- Временска лента (временски одредити векове, констатовати неке типичне карактеристике векова).
- Лоцирање догађаја - датума (сналазити се на временској ленти: лоцирати догађаје, датуме; одредити време, животно доба својих родитеља и њихових предака; одредити неке познате савременике, на временској ленти обележити животни период неких знаменитих (познатих) личности и одредити њихове савременике из истих и различитих области као и претходнике и следбенике из истих области (ликовне ствараоце, музичке, књижевнике, спортисте, глумце...).
- Хронологија различитих научних открића (рецимо из области медицине у прошлом веку).
- Начин живота у средњем веку - информисати се о различитим животним ситуацијама људи у средњем веку на територији Србије: село - град, живот некад и сад (становање, исхрана, рад, дечије игре, школовање, понашање, ратовање...).
- Прошлост српског народа (упознати се са значајним догађајима из националне прошлости: сеобе Срба, простор на коме су Срби живели, Први и

Други српски устанак...).

- Уочити везу између историјских збивања у свету и код нас (Први и Други светски рат...).

- Стварање што објективније слике о догађајима из прошлости коришћењем различитих историјских извора.

Наставна тема	Укупно	Обрада	Остали типови часова
Сусрет са природом	16	11	5
Моја домовина део света	13	10	3
Истражујемо природне појаве	13	8	5
Осврт уназад – прошлост Србије	18	12	6
Рад, енергија, производња, потрошња	12	8	4
Укупно	72	49	23

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПРИРОДУ И ДРУШТВО – IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљ наставног предмета природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.		
Годишњи фонд часова	72	Недељни фонд часова	2
Наставна средства	Уџбеник	Вера Матановић, Зорица Веинових, Иванка Марковић, Природа и друштво 4а, уџбеник за 4. разред, Едука Вера Матановић, Зорица Веинових, Иванка Марковић, Природа и друштво 4б, радна свеска за 4. разред, Едука	

	остало	Свеска, прибор за писање, илустрације, енциклопедије, часописи, презентације, ТВ, интернет, лап топ, пројектор, ЦД плејер
Наставне методе	Вербална, текстуална, демонстративна, илустративна, решавање проблем-ситуација, амбијентално учење, кооперативне и интерактивне методе	
Иновације	Посета Заводу за заштиту природе, посета Народној банци Србије, посета Војном музеју, посете могу организовати појединачна одељења у сарадњи са родитељима и локалном заједницом	
Активности	Учитеља	Планира, организује, бира садржаје, реализује, подстиче примену наученог, прати ниво савладаности садржаја, афирмише ученике
	Ученика	Активно учествује у настави – самостално и интерактивно. Посматра, закључује, описује, ствара, процењује, групише, бележи, примењује, експериментише, истражује, скупља, организује, планира..
Ресурси	Ученици, учитељ, родитељи, двориште, учионица, материјално-техничка средства, дидактички материјал	
Сарадници	Ученици, учитељи, родитељи, библиотекар, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, школски лекар, радници школе.	
Сарадња	Друга одељења, родитељи, друге школе, позоришта, музеји, организације, установе и културне институције локалне заједнице, стручни активи школе.	
Јавни час		

Ред. бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	Сусрет са природом	11	5	<i>Билни и животињски свет у Србији</i> - Груписање живог света на основу сличности и разлика (подела на царства); - Флора наше земље (значај, типичне, ретке и угрожене биљке; разноврсност, богатство, заштита, ревитализација); - Фауна наше земље (значај, типичне, ретке и угрожене животиње; разноврсност, богатство, заштита, ревитализација);	1.4.ПД.1.1.1 1.4.ПД.1.1.2 1.4.ПД.1.1.3 1.4.ПД.1.1.4 1.4.ПД.1.1.5 1.4.ПД.1.1.6 1.4.ПД.1.5.4 1.4.ПД.1.5.5 1.4.ПД.2.1.1	Усмена провера, кконтролна вежба	Српски језик, музичка култура,

				- Домаће животиње и гајене биљке (значај, потребе и могућности; потенцијали за производњу здраве хране); - Природне појаве, прилагођавање: посматрање, запажање, праћење и бележење на различите начине неких адаптивних промена и понашања (рађање, цветање, плодношење, лињање - митарење, сеобе...). <i>Човек део природе</i> - Човек, део природе - свесно и друштвено биће. - Спознаја себе, уочавање полне различитости. - Основи здравог живљења - како могу да утичем на квалитет живота (исхрана, хигијена, одевање, становање, здравствена култура...). - Одговоран однос према себи и другима (вршњацима, старим лицима, болесним лицима, кућним љубимцима, напуштеним животињама...).	1.4.ПД.2.1.2 1.4.ПД.2.1.3 1.4.ПД.2.1.4 1.4.ПД.2.1.5 1.4.ПД.2.1.6 1.4.ПД.3.1.1 1.4.ПД.3.1.2		народна традиција, грађанско васпитање
2.	Моја домовина део света	10	3	- Основне одреднице државе (територија, становништво, симболи ...). - Основне одреднице државе Србије (територија, границе, становништво, главни град, симболи). - Развој модерне српске државе (период деветнаестог и двадесетог века). - Стратешки положај Србије - физичко-географски и саобраћајно-географски (у државној заједници СЦГ, на Балканском полуострву, Европи и свету). - Природно-географске одлике Србије:	1.4.ПД.1.5.1 1.4.ПД.1.5.1 1.4.ПД.1.6.1 1.4.ПД.1.6.2 1.4.ПД.1.6.3 1.4.ПД.1.6.4 1.4.ПД.1.6.5 1.4.ПД.1.6.6 1.4.ПД.2.5.1 1.4.ПД.2.5.2 1.4.ПД.2.6.1	Усмена провера, контролна вежба	

				<i>рељеф, воде и клима</i> наше домовине. <i>Рељеф</i> (Панонска низија, низије у долинама река и котлина, брдско-планински предели, највеће планине) <i>воде</i> (најдуже реке, сливови, природна и вештачка језера, бање) <i>клима</i> (одлике умерене климе). - Угрожена и заштићена подручја у Србији (национални паркови, резервати споменици природе). - Становништво Србије: природно кретање становништва (број, густина насељености, миграције); структуре становништва (старосна, образовна; национална, верска, језичка ...). - Грађење демократских односа (узнати правила која регулишу узајамна права и обавезе државе и грађана). - Очување националног идентитета и уграђивање у светску културну баштину (неговање идентитета, развијање толеранције и свести о припадности мултиетничком, мултикултуралном и мултиконфесионалном свету). - Ми смо деца једног Света - <i>Конвенција о правима детета</i> (ОУН, УНИЦЕФ, УНЕСКО, САВЕТ ЕВРОПЕ "Радост Европе" ...).	1.4.ПД.2.6.2 1.4.ПД.2.6.3 1.4.ПД.2.6.4 1.4.ПД.2.6.5 1.4.ПД.2.6.6 1.4.ПД.2.6.7		
3.	Истражујемо природне појаве	8	5	<i>Истраживање и уочавање узрочно-последичних веза</i>, издвајање параметара, њихов међусобни однос, оглед - Правила која важе за сва кретања (покретање, заустављање, промена	1.4.ПД.1.3.1 1.4.ПД.1.3.2 1.4.ПД.1.3.3 1.4.ПД.1.3.4 1.4.ПД.1.3.5	Усмена провера, контролна вежба	

			брзине...); систематизација досадашњих знања и провера параметара. - Шта и како утиче на пређено растојање неког предмета; падање различитих предмета; клизање и котрљање наниже; шта утиче на брзину кретања клатна? - Од чега зависи величина сенке? - Како висина ваздушног стуба (ниво воде у чаши) утиче на висину звука? <i>Испитивање својстава материјала</i> - Материјали и њихова својства: <i>механичка, топлотна, електрична, магнетна, растворљивост.</i> - Који се предмети (материјали) најбоље наелектришу, а који најбоље проводе електричну струју. Како то утврдити? - Како повећати или смањити дејство магнета? - Материјали и светлосна пропустљивост. - Који материјали најбоље проводе топлоту? - Испитивање растворљивости материјала (уочавање разлика у растворљивости чврстих, течних и гасовитих материјала у води). - Смеше - идентификовање и описивање смеше у окружењу (вода у природи, ваздух, земљиште, храна...). - Раздвајање састојака смеше различитим поступцима, који се бирају на основу својстава састојака (просејавањем, цеђењем, испаравањем воде из раствора...). <i>Промене материјала</i>	1.4.ПД.1.3.6 1.4.ПД.1.4.1 1.4.ПД.1.4.2 1.4.ПД.1.4.3 1.4.ПД.1.4.4 1.4.ПД.1.4.5 1.4.ПД.2.3.1 1.4.ПД.2.3.2 1.4.ПД.2.3.3 1.4.ПД.2.3.4 1.4.ПД.2.3.5 1.4.ПД.2.3.6 1.4.ПД.2.4.1 1.4.ПД.2.4.2 1.4.ПД.2.4.3 1.4.ПД.2.4.4 1.4.ПД.2.4.5 1.4.ПД.3.3.1 1.4.ПД.3.3.2 1.4.ПД.3.4.1		
--	--	--	--	---	--	--

				- Повратне и неповратне промене материјала. - Идентификовање промена материјала при којима настају други материјали, различитих својстава (сагоревање, рђање, труљење, кување...). - Сагоревање материјала - ваздух (кисеоник), запажање промена при сагоревању. - Запаљиви материјали, ознаке за запаљиве материјале; опасност и заштита од пожара, гашење пожара. <i>Где све запажамо и користимо оно што смо научили о:</i> различитим облицима кретања, електричним појавама, магнетима, светлосним појавама, различитим својствима и променама материјала			
4.	Осврт уназад – прошлост Србије	12	6	- Трагови прошлости (пратити трагове прошлости: своје и своје породице, насеља - краја у коме живим). - Временска лента (временски одредити векове, констатовати неке типичне карактеристике векова). - Лоцирање догађаја - датума (сналазити се на временској ленти: лоцирати догађаје, датуме; одредити време, животно доба својих родитеља и њихових предака; одредити неке познате савременике, на временској ленти обележити животни период неких знаменитих (познатих) личности и одредити њихове	1.4.ПД.1.6.4 1.4.ПД.1.6.5 1.4.ПД.1.6.6 1.4.ПД.2.6.4 1.4.ПД.2.6.5 1.4.ПД.2.6.6 1.4.ПД.2.6.7 1.4.ПД.3.6.1	Усмена провера, кконтролна вежба	

				савременике из истих и различитих области као и претходнике и следбенике из истих области (ликовне ствараоце, музичке, књижевнике, спортисте, глумце...). - Хронологија различитих научних открића (рецимо из области медицине у прошлом веку). - Начин живота у средњем веку - информисати се о различитим животним ситуацијама људи у средњем веку на територији Србије: село - град, живот некад и сад (становање, исхрана, рад, дечије игре, школовање, понашање, ратовање...). - Прошлост српског народа (упознати се са значајним догађајима из националне прошлости: сеобе Срба, простор на коме су Срби живели, Први и Други српски устанак...). - Уочити везу између историјских збивања у свету и код нас (Први и Други светски рат...). - Стварање што објективније слике о догађајима из прошлости коришћењем различитих историјских извора.			
5.	Рад, енергија, производња потрошња	8	4	- Рад - свесна активност човека (поредити рад људи и активности различитих животиња). - Утицај природних и друштвених фактора на живот и рад људи. - Природна богатства и њихово коришћење (ресурси, технологије, производи,	1.4.ПД.1.2.1 1.4.ПД.1.2.2 1.4.ПД.1.2.3 1.4.ПД.1.5.3 1.4.ПД.2.2.1 1.4.ПД.2.2.2 1.4.ПД.2.2.3		

			рационална производња и потрошња, рециклажа, ревитализација). - Ресурси: воде, горива, руде и минерали, земљиште, шуме, биљни и животињски свет. - Природне сировине - примена: (кухињска со, гипс, мермер...). - Прерада природних сировина - технологије добијања метала, папира, гуме... Прерада воде и добијање здраве хране. - Сунце, ваздух, вода - обновљиви извори енергије. - Угаљ, нафта, гас - необновљиви извори енергије, заштита животне средине. - Недовољно искоришћени и еколошки извори енергије. - Делатности људи у различитим крајевима Србије (равничарским, котлинским, брдско-планинским; селу и граду). - Производња и услуге, пласман и тржиште, понуда и потражња, трговина и потрошња (маркетинг). - Рад, производња, потрошња и одрживи развој (увидети везе између коришћења ресурса, примењених технологија и одрживог развоја).	1.4.ПД.2.2.4 1.4.ПД.2.5.3		
--	--	--	--	---	--	--

НИВО ЗНАЊА	СТАНДАРДИ ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД – ПРИРОДА И ДРУШТВО
ОСНОВНИ НИВО	НЕЖИВА ПРИРОДА ученик/ученица: 1.4.ПД.1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада 1.4.ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1.4.ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1.4.ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1.4.ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1.4.ПД.1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима 2. У области ЕКОЛОГИЈА ученик/ученица: 1.4.ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе 1.4.ПД.1.2.2. зна употребну вредност природних ресурса 1.4.ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе 3. У области МАТЕРИЈАЛИ ученик/ученица: 1.4.ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1.4.ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала 1.4.ПД.1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке 1.4.ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност 1.4.ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1.4.ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха 4. У области КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ ученик/ученица: 1.4.ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1.4.ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1.4.ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца 1.4.ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век 1.4.ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара 5. У области ДРУШТВО ученик/ученица: 1.4.ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови

	1.4.ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу 1.4.ПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу 1.4.ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите 1.4.ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља 6. У области ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ ученик/ученица: 1.4.ПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода 1.4.ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике 1.4.ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво 1.4.ПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости 1.4.ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости 1.4.ПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их
СРЕДЊИ НИВО	1. У области ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА ученик/ученица: 1.4.ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1.4.ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1.4.ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића 1.4.ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1.4.ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1.4.ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници 2. У области ЕКОЛОГИЈА ученик/ученица: 1.4.ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе 1.4.ПД.2.2.2. разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса 1.4.ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса 1.4.ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити 3. У области МАТЕРИЈАЛИ ученик/ученица: 1.4.ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1.4.ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава 1.4.ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1.4.ПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу

	1.4.ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала 1.4.ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали 4. У области КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ ученик/ученица: 1.4.ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела 1.4.ПД.2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски 1.4.ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља 1.4.ПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода 1.4.ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена 5. У области ДРУШТВО ученик/ученица: 1.4.ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова 1.4.ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама 1.4.ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности 6. У области ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ ученик/ученица: 1.4.ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини 1.4.ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији 1.4.ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, климе – и делатности људи 1.4.ПД.2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности 1.4.ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад 1.4.ПД.2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода 1.4.ПД.2.6.7. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч
НАПРЕДНИ НИВО	1. У области ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА ученик/ученица: 1.4.ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима 1.4.ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића 3. У области МАТЕРИЈАЛИ ученик/ученица: 1.4.ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи 1.4.ПД.3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу

	4. У области КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ ученик/ученица: 1.4.ПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова 5. У области ДРУШТВО ученик/ученица: 1.4.ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима 1.4.ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују 6. У области ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ ученик/ученица: 1.4.ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава
--	--

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА ЛИКОВНА КУЛТУРА ЗА IV РАЗРЕД

ЦИЉ

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

ЗАДАЦИ

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, примењују у

- раду и животу;
- развијати сензибилитет за лепо писање;
- развијати моторичке способности ученика.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Ученици треба да:

- разликују и повезују дводимензионалне и тродимензионалне облике;
- граде искуства и критеријуме према захтевима програма, ликовних уметности и ликовних појава у животу;
- усвоје знања о боји, ликовним техникама и креативно практично раде са односима боја;
- ускладе ликовни рад са другим медијима (звук, покретом, литерарним изразом и сценским амбијентима);
- препознају ликовне технике.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

I КОЛАЖ, ФРОТАЖ, ДЕКОЛАЖ И АСАМБЛАЖ

(површински и тродимензионални колаж) (6+4)

1. Колаж (дводимензионални - површински колаж)

Појмови: колаж, фротаж, деколаж, асамблаж

2. Фротаж (површинске игре)

3. Деколаж (наслојавање, доцртавање, досликавање...)

4. Асамблаж (тродимензионални колаж, инсталације, проширени медији...)

II ВЕЗИВАЊЕ ОБЛИКА У ТРОДИМЕНЗИОНАЛНОМ ПРОСТОРУ И У РАВНИ

(6+4)

Компоновање апстрактних облика у простору према положеној, косој или усправној линији

Организација бојених облика у односу на раван у простору

Организација тродимензионалних облика у простору и на равни

Појмови: акварел, пастел, темпера

III СЛИКАРСКИ МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ (6+4)

Карактеристике акварел технике

Карактеристике пастелних боја и креда у боји (суви пастел и воштани пастел)

Карактеристике темпера боја

Појмови: материјали и технике

IV ОСНОВНЕ И ИЗВЕДЕНЕ БОЈЕ (6+4)

Црвена + жута = наранџаста

Црвена + плава = љубичаста

Жута + плава = зелена

Појмови: основне боје, изведене боје

V ЛИНИЈА, ПОВРШИНА, ВОЛУМЕН, БОЈА, ПРОСТОР (16+8)

1. Линија - простор

2. Површина - простор

3. Волумен - простор

4. Боја - простор

5. Линија, површина, волумен, боја - простор

Појмови: волумен

VI АМБИЈЕНТ - СЦЕНСКИ ПРОСТОР (6+4)

1. Идејна решења за израду маски

2. Израда маски

3. Израда сцене

4. Предлог за кореографију, музику, костим

5. Израда сцене

6. Реализација по групама или у целини

Појмови: амбијент и сценски простор

Наставна тема	Укупно часова	Часови обраде	Остали типови часова
Колаж, фротаж, деколаж, асамблаж	10	6	4
Везивање облика у тродимензионалном простору и равни	10	6	4
Сликарски материјали и технике	10	6	4

Основне и изведене боје	10	6	4
Линија, површина, волумен, боја, простор	22	14	8
Амбијент – сценски простор	10	6	4

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ЛИКОВНУ КУЛТУРУ – IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета. Задаци Ученици треба да: - разликују и повезују дводимензионалне и тродимензионалне облике; - граде искуства и критеријуме према захтевима програма, ликовних уметности и ликовних појава у животу; - усвоје знања о боји, ликовним техникама и креативно практично раде са односима боја; - ускладе ликовни рад са другим медијима (звук, покретом, литерарним изразом и сценским амбијентима); - препознају ликовне технике.		
Годишњи фонд часова	72	Недељни фонд часова	2
Наставна средства	Уџбеник	/	
	остало	Прибор за цртање, сликање, вајање, колаж, пројектор, тв, лап топ	
Наставне методе	разговор, демонстрација, цртање, колажирање, вајање, експериментисање, истраживање		
Иновације	Посећивање ликовних изложби, позоришних представа, израда панора, интегративно планирање наставе		

Активности	Учитеља	Планира, организује, бира садржаје, реализује, подстиче стваралаштво код ученика, проналази материјал потребан за одређени садржај, припрема експеримент, усмерава пажњу ученика на конкретни задатак (припрема све за реализацију часа)
	Ученика	Активно учествује у настави – самостално и интерактивно (посматра, опажа, уочава, разговора, дискутује, црта, ваја, слика, обликује, анализира своје и радове других, упоређује, обрађује и комбинује ликовне и неликовне материјале, експериментише)
Ресурси	Ученици, учитељ, радници школе, родитељи, двориште, учионица, материјално-техничка средства.	
Сарадници	Ученици, учитељи унутар школе и ван ње, библиотекар, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, родитељи.	
Сарадња	Друга одељења, стручни активи унутар и ван школе, галерије, музеји, позоришта, културне институције и друге установе и организације у локалној заједници.	
Јавни час		

Ред. бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	Колаж, фротаж, деколаж и асамблаж (површински и тродимензионални)	6	4	Колаж (дводимензионални - површински колаж) Појмови: колаж, фротаж, деколаж, асамблаж Фротаж (површинске игре) Деколаж (наслојавање, доцртавање, досликавање...) Асамблаж (тродимензионални колаж, инсталације, проширени медији...)			Српски језик, математика, природа и друштво, музичка култура, народна традиција,
2.	Везивање	6	4	Компоновање апстрактних облика у			

	облика у тродимензионалном простору и у равни			простору према положеној, косој или усправној линији Организација бојених облика у односу на раван у простору Организација тродимензионалних облика у простору и на равни Појмови: акварел, пастел, темпера			грађанско васпитање
3.	Сликарски материјали и технике	6	4	Карактеристике акварел технике Карактеристике пастелних боја и креда у боји (суви пастел и воштани пастел) Карактеристике темпера боја Појмови: материјали и технике			
4.	Основне и изведене боје	6	4	Црвена + жута = наранџаста Црвена + плава = љубичаста Жута + плава = зелена Појмови: основне боје, изведене боје			
5.	Линија, површина, волумен, боја, простор	14	8	Линија – простор Површина – простор Волумен - простор Боја - простор Линија, површина, волумен, боја - простор Појмови: волумен			
6.	Амбијент – сценски простор	6	4	Идејна решења за израду маски Израда маски Израда сцене Предлог за кореографију, музику, костим Израда сцене Реализација по групама или у целини Појмови: амбијент и сценски простор			

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА ПРЕДМЕТА МУЗИЧКА КУЛТУРА ЗА IV РАЗРЕД

ЦИЉ

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свога и других народа.

ЗАДАЦИ

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа;
- развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- певају песме солмизацијом;
- обраде просте и сложене тактове;
- усвајају основе музичке писмености;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- импровизују мелодије на задани текст;
- упознају звуке разних инструмената;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА:

Извођење музике

а) Певање

- Певање песама (учење по слуху и учење песме са нотног текста) различитог садржаја и расположења, традиционалне и уметничке музике, које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...).
- Певање и извођење музичких игара (игре уз покрет, дидактичке игре).
- Певање наменских песама као звучна припрема за поставку музичке писмености.

б) Свирање

- Свирање пратње за бројалице, песме, игре на ритмичким дечјим инструментима.
- Свирање песама на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума.
- На основу искуства у извођењу музике, препознати и свирати делове песама.

Слушање музике

- Слушање вокално-инструменталних композиција за децу и кратких инструменталних композиција различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича.

- Слушање народних песама и игара.

У слушаним примерима препознати различите тонске боје (гласове и инструменте), различит темпо, динамичке разлике, различита расположења на основу изражајних елемената, као и композицију коју су слушали, а на основу карактеристичног одломка. Оспособљавати ученике да уоче вредности и улогу музике у свакодневном животу.

Стварање музике

- Ритмичким и звучним ефектима креирати једноставне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, користећи при том различите изворе звука (глас, тело, Орфов инструментаријум).
- Креирање покрета уз музику коју певају или слушају ученици.
- Смишљање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених двотактних мотива.
- Импровизација мелодије на задани текст.
- Импровизовање дијалога на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума.

ПРЕПОРУЧЕНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ ЗА ПЕВАЊЕ У ЧЕТВРТОМ РАЗРЕДУ

Химне

1. Државна химна
2. Светосавска химна
3. Школска химна

Народне песме

1. Поранила девојчица
2. Спустила се густа магла
3. Лепо ти је рано уранити
4. Додола
5. Једна стара мајка
6. Два се петла побише
7. Јесте ли видели мога сина Јанка
8. Високо се вију лабудови
9. Боса Мара
10. Домаћице од куће
11. Подуна, мори подуна

Дечје песме

1. Зима - Б. Станчић
2. Ближи се, ближи лето - Б. Станчић
3. Ветар - Б. Станчић
4. Медвед Брундо - А. Кораћ
5. Веверице - Г. Илић
6. Има једна Марија - Г. Илић
7. Деца су украс света - М. Субота
8. На ливади - М. Милојевић
9. Стигло је лето - песма из Данске
10. Домовина - Н. Вукомановић
11. Дечја права - С. Маринковић
12. Прича о чобанчету са фрулицом - песма из Румуније
13. Принцеца - С. Малушић
14. Јесен - М. Шоуц
15. Јесења песма - С. Гајић

Свирање на Орфовим инструментима

1. Изгубљено пиле - В. Томерлин

2. Први снег - Б. Станчић
3. Срећна Нова година - С. Барић
4. Птице се враћају - народна песма из Немачке
5. Игра коло у педесет и два
6. Прва словенска игра - А. Дворжак

Песме чији су ствараоци деца

1. Чему служи срце - И. Симулов
2. Деца могу да полете - Н. Мајдевац
3. Пролећни сан - Ј. Драговић
4. Понашам се попут паше - А. Бан

Препоручене композиције за рад хорова

1. Чај горо чарна - З. Вауда
2. Под оном, под оном -З. Вауда
3. Никола Тесла - З. Вауда
4. Песме старог ратника - З. Вауда
5. Дукун - народна
6. Заљубљени зека - Н. Херцигоња
7. Мало цвећа, мало птица - А. Кораћ
8. Другарство - А. Кораћ
9. Певач - Д. Радић
10. Три девојке - М. Тајчевић
11. Јана шета - М. Тајчевић
12. Успаванка - Брамс
13. Врабац и мачка - М. Милојевић
14. Ветар - М. Милојевић
15. Цветна ливада - М. Милојевић
16. Српкиња - И. Бајић
17. Моја се земља слобода зове - Б. Херман
18. Нек свуд љубав сја - Тисо (обрада З. Вауда)
19. Светосавска химна - запис П. Крстић
20. Ко удара тако позно - Војислав Илић
21. Тихи позив - В. Ђорђевић
22. Жуна - Каплан
23. Јесен на пијаци - Д. Шарковић
24. Еци, пеци, пец - А. Обрадовић
25. Повратак - Ј. Маринковић
26. Све тичице зацјевале - народна, обрада К. Бабић
27. Вишњиочица род родила - народна, обрада К. Бабић

28. На Светог Саву - Б. Станчић
29. Ода радости - Бетовен, обрада З. Вауда
30. Када _____ се воли - П. Поповић, клавирску пратњу приредио З. Вауда
31. Здравница - песма из Југославије
32. Поточара - Ј. Це
33. Сумрак - Бетовен

ПРЕПОРУЧЕНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ ЗА СЛУШАЊЕ У ЧЕТВРТОМ РАЗРЕДУ

Химне

1. Државна химна
2. Светосавска химна
3. Школска химна

Народне песме и кола

1. Народна - Крстоноше бога моле
2. Народна - Три ђевојке друговале
3. Народно коло - Радмилино коло
4. Народно коло и чочек
5. Народна из Србије - Фрулашки разговор
6. Народна из Србије - Дим се вије на врх Чакора

Домаћи композитори

1. Новак Радуловић - Љубав се права на песку пише
2. Славица Стефановић - Вјеруј
3. Исидор Бајић - Српкиња
4. Стеван Мокрањац - IX руковет
5. Никола Србин - Херувимска песма
6. Петар Озгијан - Мала свита за оркестар хармоника
7. Јован Јовичић - Македонска рапсодија
8. Непознати аутор - Зелени рукави

Страни композитори

1. Камиј Сен-Санс - Карневал животиња (Кенгури; Корњаче; Антилопе; Акваријум; Финале)
2. Јозеф Хајдн - Дечја симфонија
3. Феликс Менделсон - Свадебни марш
4. Жорж Бизе - Свита (Дечја игра; Марш; Емпромти; Галоп)

5. Волфганг Амадеус Моцарт - Менует
6. Антоњин Дворжак - Словенска игра бр. 1
7. Модест Мусоргски - Сlike са изложбе (Игра пилета у љусци од јајета; Баба Јага)
8. Едвард Григ - Поворка патуљака
9. Жан Филип Рамо - Тамбурин
10. Франц Шуберт - Музички тренутак оп. 94 бр. 3 (f-moll)
11. Томазо Албинони - Адађо (транскрипција за оркестар и мандолине)
12. Петар Илич Чајковски - Наполитанска песма
13. Петар Илич Чајковски - балет, "Лабудово језеро" (валцер из I чина; Игра лабудова из II чина)
14. Фредерико Морено Тороба - Бургалеса
15. Едвард Григ – Јутро

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА МУЗИЧКУ КУЛТУРУ – IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљ - развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности; - оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања; - развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свога и других народа. Задаци Ученици треба да: - певају песме по слуху; - певају песме солмизацијом; - обраде просте и сложене тактове; - усвајају основе музичке писмености; - свирају на децјим музичким инструментима; - изводе децје, народне и уметничке игре; - импровизују мелодије на задани текст; - упознају звуке разних инструмената; - слушају вредна дела уметничке и народне музике.		
Годишњи фонд часова	36	Недељни фонд часова	1
Наставна средства	Уџбеник	Владаца Илић, Музичка култура за 4. разред основне школе, Креативни центар	
	остало	ЦД Музичка култура, примери музичких дела уз уџбеник за 4. разред, Креативни центар, презентације, лап топ, пројектор, интернет	
Наставне методе	вербална, демонстративна, илустративна, текстуална		
Иновације	Посете позоришним представама, учествовање у школским приредбама, одласци на концерте		
Активности	Учитеља	Планира, организује, бира садржаје, реализује, подстиче примену наученог, прати ниво савладаности садржаја, подстиче ученике на стваралаштво	
	Ученика	Активно учествује у настави – пева, свира, игра, анализира, тактира, импровизује. импровизује, бележи, илуструје, глуми, слуша.	
Ресурси	Ученици, учитељ, родитељи, двориште, учионица, АВ средства, музички инструменти		
Сарадници	Ученици, учитељ, родитељи, библиотекара, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, радници школе		

Сарадња	Друга одељења, родитељи, друге школе, позоришта, музеји, културне установе и друге организације и институције локалне заједнице. Сарадња се обавља и са наставницима унутар и међу стручним активима школе, на изради и реализацији заједничких пројеката, размени искустава...
Јавни час	

Ред. бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	Извођење музике - певање			- Певање песама (учење по слуху и учење песме са нотног текста) различитог садржаја и расположења, традиционалне и уметничке музике, које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...). - Певање и извођење музичких игара (игре уз покрет, дидактичке игре). - Певање наменских песама као звучна припрема за поставку музичке писмености.			
2.	Извођење музике - свирање			- Свирање пратње за бројалице, песме, игре на ритмичким дечјим инструментима. - Свирање песама на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума.			

				- На основу искуства у извођењу музике, препознати и свирати делове песама.			
3.	Слушање музике			- Слушање вокално-инструменталних композиција за децу и кратких инструменталних композиција различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича. - Слушање народних песама и игара. У слушаним примерима препознати различите тонске боје (гласове и инструменте), различит темпо, динамичке разлике, различита расположења на основу изражајних елемената, као и композицију коју су слушали, а на основу карактеристичног одломка. Оспособљавати ученике да уоче вредности и улогу музике у свакодневном животу. Стварање музике - Ритмичким и звучним ефектима креирати једноставне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, користећи при том различите изворе звука (глас, тело, Орфов инструментаријум). - Креирање покрета уз музику коју певају или слушају ученици. - Смишљање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом,			

				састављање мелодије од понуђених двотактних мотива. - Импровизација мелодије на задани текст. - Импровизовање дијалога на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума.			
4.	Музичко стваралаштво			- Измишљање ритмичких целина остварених спонтано изговореним или отпеваним групама гласова; - Слободно импровизовани дијалози помоћу дечјих инструмената (деца бирају исте или различите инструменте); - Импровизација дечје мелодије на властити стих или на стих који је предложио учитељ; - Осмишљавање покрета уз музику; - Слободно музичко изражавање.			

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ ЗА IV РАЗРЕД

ЦИЉ

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

ЗАДАЦИ

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл. ;
- естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА:

ОПШТИ ЗАЈЕДНИЧКИ ПРОГРАМ

Овладати природним и изведеним, елементарним (правилним) кретањима, у различитим условима извођења.

АТЛЕТИКА

Техника трчања:

Рад на техници трчања у месту и у кретању. Рад руку са савијеним лактовима (напред, напред шака до висине браде, а назад 5 до 10 cm иза зглоба кука). Стопала паралелна и трчи се на предњем делу стопала. Труп усправан, глава подигнута и дисање слободно (на нос и на уста). Варијанта трчања: напред, бочно и леђима окренути у правцу кретања. Трчање краћим и дужим кораком (уз нагиб трчи се кратким кораком и на предњем делу стопала). Код крос трчања и на слободним површинама (трава, шума и сл.) обратити пажњу на неравнине због могућих повреда. Савлађивање брзог трчања кроз убрзања (2 до 3 убрзања на 30-40 m). Техника високог и ниског старта. Спринт на деоницама до 50 m. За развој издржљивости користити интервални метод рада, умереног интензитета (нпр. на стази дужине највише до 800 метара наизменично 100 m трчања, 100 m ходања, или у укупном трајању од 5 до 10 минута).

Скок увис

Усавршавање прекорачене технике на већим висинама.

Скок удаљ

Усавршавање технике згрчне и предвежбе за технику увинућа.

Бацање

Бацање лоптице од 200 грама у даљ јачом и слабијом руком, техником из места и техником из залета. Бацање медицинке од 2 kg. Са две и једном руком на различите начине (напред, увис и назад преко главе).

Штафетно трчање

Игре, деонице до 20 m са додиром (рука додирне раме, леђа, руку).

ВЕЖБЕ НА ТЛУ И СПРАВАМА

У реализовању програма вежби на справама значајно је искористити све справе које су на располагању, на којима се, *без обзира на пол*, могу извести вежбе у вису и упору, вежбе на смањеној површини ослонца и прескоци. Одређене вежбе, које су предвиђене за ученике могу изводити и ученице (паралелни разбој, кругови, коњ са хватаљкама). Индивидуални приступ ученицима постиже се диференцираним приступом, на свакој справи посебно.

Тло (ученици и ученице): 1) поновити обавезни састав (комбинацију вежби) из трећег разреда; 2) колут напред до чучња, окрет у чучњу за 180 и спојено (у даљем тексту и сл.) колут назад до чучња; 3) суножним одразом колут напред преко препреке; 4) став на шакама уз помоћ; 5) предвежбе за помет упором странце; 6) из лежања на леђима мост и поново лећи на леђа (уз помоћ - после мостова урадити претклоне); 7) вага претклоном и заножеем. 8. Комбинације савладаних вежби (обавезни састав из првог, другог и трећег разреда допунити новим вежбама, диференцирано према полу и способностима ученика.

За напредније ученике и ученице, поред претходних вежби, додати: из става раскорачног колут назад до става раскорачног; колут летећи (на сунђер струњаче); помет упором странце; мост заклоном и уклон уз помоћ.

Прескок (ученици и ученице): 1) поновити припремне вежбе за прескок, прво фазу доскока; 2) припремне вежбе за разношку и разношка преко козлића 110 cm.

За напредније ученике и ученице: удаљити доску.

Двовисински разбој (уколико школа нема справу, ученице могу вежбати на једној притки разбоја, вежбе у вису извести на вратилу, а вежбе у упору на дочелном вратилу): 1) одразом једне ноге узмак до упора предњег и сп. зањихом саскок; 2) испод више притке, лицем према нижој притки наскок у вис предњи (уз помоћ); клим и трећим климом према десном (левом) у вис лежећи јашући; прехват разноручно до седа јашућег; потхватом десне (леве) саскок одношка са окретом за 90, завршити десним боком према разбоју.

За напредније ученице: обавезан састав за школско такмичење од првог до четвртог разреда.

Греда (ученице): поновити комбинације вежби и саставе из претходних разреда. У састав укомпоновати кораке уназад зибом почучеем, слободна нога поред греде; окрет у успону за 90° и саскок пруженим телом (чеоно). *За напредније ученице* саскок увитим телом; делови из обавезног састава за школско такмичење од првог до четвртог разреда. Ученици: ходаеем, трчаеем, окретима и издржајима у одређеном положају треба да развијају осећај за равнотежу).

Паралелни разбој (ученици): 1) поновити вежбе из трећег разреда; 2) предњихом сед разножно пред рукама; приножити једном (левом) ногом до седа ван (удесно); саскок удесно десноручке са окретом за 180 (уз помоћ), доскок десним боком према разбоју, 2) њих у упору; предњихом упор седећи разножно пред рукама; саседом њих у упору преднеем. *За напредније ученике* обавезан састав за школско такмичење од првог до четвртог разреда. Ученице: 2) њих у упору; предњихом упор седећи разножно пред рукама; саседом њих у упору преднеем.

Вратило (ученици): поновити вежбе из трећег разреда: дочелно вратило: наскок у упор предњи активни (са повишене површине или одскоком), зањихом саскок. *За напредније ученике* обавезан састав за школско такмичење од првог до четвртог разреда.

Кругови (ученици и ученице): дохватни кругови: 1) суножним одривом вис узнето, вис стражњи, саскок; 2. ученици: доскочни кругови: вис прости предњи, њих у вису уз помоћ. За напредније ученике делови обавезног састава за школско такмичење од првог до четвртог разреда.

Коњ са хватаљкама (ученици и ученице): 1) упор предњи активни; 2) упор стражњи активни; 3) упори мешовито одножно; 4. ученици: из упора предњег (стражњег) одножити једном са преносом тежине у другу страну - исто са одножењем друге ноге – повезано (замаси). За напредније ученике: из упора предњег премак одножно у упор јашући (назначити), премак другом ногом у упор стражњи и делови обавезног састава за школско такмичење од првог до четвртог разреда.

Минимални образовни захтеви за ученике и ученице:

Вежбе на тлу: колут напред до чучња, окрет у чучњу за 180° и спојено колут назад до чучња; колут напред суножним одразом преко препреке; став на шакама уз помоћ.

Прескок: разношка.

Греда - ниска, шведска клупа: наскок на једну ногу бочно, кораци (ученице у успону) до средине греде, чучањ, окрет у чучњу за 180, усправ, два корака уназад, успон окрет за 90, саскок пруженим телом, завршити леђима према справи.

Вратило - нижа притка разбоја: узмак одразом једне ноге, саскок зањихом.

Организовати међудодељењско такмичење у обавезним саставима на тлу и справама према програму стручног већа.

РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ

Обновити програм из претходног разреда. Повезати различите покрете руку, тупа и ногу у комплекс вежби обликовања.

Равнотеже успоном на две и једној нози.

Окрети за 180° и 360° ослоном на две и једној нози.

Скокови: високо-далеки скок и повезивање са галопом.

Вијача: повезивање галоп са дејим поскоком и елементима из претходног разреда.

Лопта: бацања и хватања повезати са равнотежама, окретима и скоковима и допунити обавезни састав из трећег разреда овим елементима.

Обруч: замаси у бочној и чеоној равни са прехватањем и ниским избацивањем из руке у руку у месту и кретању (кораком, трчећи кораком и дејим поскоком).

Плесови: Српско коло. Једно коло из краја у којем се налази школа.

ОСНОВИ СПОРТСКИХ ИГАРА

Поновити вежбе основних ставова из претходног разреда и комбиновати са разним варијантама ситуација игре.

Рукомет: поновити основне вежбе држања лопте, хватања и додавања. Вежбе основа технике комбиновати са вежбама ситуације у игри; шутирање из места после вођења и заустављања; скок - шут (за напредније). Игру 3:3 усавршити са конкретним задатком из основа тактике у одбрани и нападу.

Кошарка: поновити вежбе руковања лоптом и усложњавати вежбама "жонглирања"; вежбе хватања и додавања поновити и даље их примерити ситуацији њихове примене у основној тактици одбране и напада; шутирање испод коша после вођења и заустављања са леве и десне стране ; двокорак (за напредније). Игра 3:3 са конкретним задатком из основа тактике у одбрани и нападу.

Одбојка: поновити вежбе додавања прстима из претходног разреда; за напредније ученике: примена технике у неколико ситуација игре; додавање преко главе и бочно. Игра преко ниже мреже (ластиша) на смањеном терену 2:2 са применом основне технике и за напредније ученике 3:3 из основне тактике у нападу и одбрани.

Фудбал: вођење лопте праволинијско и са променом правца; примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала; шутирање; одузимање лопте; игра са основним правилима за мали фудбал.

Организовати такмичења између група у одељењу из све четири игре:

Здравствено васпитање:

- твоја физичка форма,
- лична хигијена и хигијена здравља,
- правилна исхрана,
- правилан ритам рада и одмора,
- прва помоћ.

Минимални образовни захтеви:

Атлетика: трчање на 40 m из ниског старта (без стартних блокова). Скок увис прекорачном техником. Скок удаљ згрчном техником, залетом до 15 m. Трчање на 500 m (ученици) и 400 m (ученице). Вежбе на справама и тлу: обавезни састав на тлу, разбоју и греди; прескок: разношка: на вратилу, коњу са хватаљкама и круговима: по један изборни елемент. *Основи тимских игара*: основна техника у кретању (одабрати 2 - 3 вежбе које су коришћене у обучавању и увежбавању).

Ритмичка гимнастика и плесови: обруч - замаси у бочној равни у кретању са ниским избацивањем из руке у руку. Коло из краја у којем се налази школа.

Здравствено васпитање: правилно држање тела, лична хигијена и хигијена здравља, правилна исхрана, ритам рада и одмора.

СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ

Додатни рад организује се за ученике који испољавају посебну склоност и интересовање за спорт. Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању, способностима и полу ученика. Наставник сачињава *посебан програм*, узимајући при том у обзир материјалне и просторне услове рада, узрасне карактеристике и способности ученика, као и такмичарски програм за школску популацију.

АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ - ОБАВЕЗНИ ПРОГРАМ

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, школа организује активности у природи: *два кроса* - јесењи и пролећни (дужину стазе одређује стручни актив).

Назив наставне теме	Број часова		
	укупно	обрада	остало
Атлетика	27	2	22
Вежбе на справама и на тлу	22	11	11
Ритмичка гимнастика и народни плесови	19	6	13
Основи спортских игара	27	13	14
Слободне активности	13	5	8

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада. Задаци: - усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације; - усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања; - примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.); - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл. ; - естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.		
Годишњи фонд часова	108	Недељни фонд часова	3
Наставна средства	Уџбеник	/	
	остало	Струњаче, лопте, шведске клупе, шведске летве, вијаче, обручеви	
Наставне методе	вербална, демонстративна		
Иновације			
Активности	Учитеља	Планира, организује, бира садржаје, реализује, подстиче примену стечених вештина, , прати ниво савладаности прграмских садржаја и сам развој ученика	
	Ученика	Активно учествује у настави – самостално и интерактивно (хода, трчи, слободно се креће, скаче, прескаче, баца, хвата, добацује, пребацује, гађа, пење се, вежба реквизитима, плеше.	
Ресурси	Ученици, учитељ, родитељи, двориште, учионица, материјално-техничка средства		

Сарадници	Ученици, учитељ, родитељи, библиотекар, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, школски лекар, разни стручњаци
Сарадња	Сарадња се обавља са другим одељењима, родитељима, са другим школама, спортским организацијама, и другим установама локалне заједнице. Сарадња се обавља и са наставницима унутар и међу стручним активима школе на изради и реализацији заједничких пројеката и размени искустава.
Јавни час	

Ред. бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	Атлетика	5	22	Техника трчања: Рад на техници трчања у месту и у кретању. Рад руку са савијеним лактовима (напред, напред шака до висине браде, а назад 5 до 10 cm иза зглоба кука). Стопала паралелна и трчи се на предњем делу стопала. Труп усправан, глава подигнута и дисање слободно (на нос и на уста). Варијанта трчања: напред, бочно и леђима окренути у правцу кретања. Трчање краћим и дужим кораком (уз нагиб трчи се кратким кораком и на предњем делу стопала). Код крос трчања и на слободним површинама (трава, шума и сл.) обратити пажњу на неравнине због могућих повреда. Савлађивање брзог трчања кроз убрзања (2 до 3 убрзања на 30-40 m). Техника високог и ниског старта. Спринт на деоницама до 50 m. За развој издржљивости користити интервални метод рада, умереног интензитета(нпр. на стази дужине највише до 800 метара наизменично 100 m трчања,			

				100 m ходања, или у укупном трајању од 5 до 10 минута). Скок увис Усавршавање прекорачене технике на већим висинама. Скок удаљ Усавршавање технике згрчне и предвежбе за технику увинућа. Бацање Бацање лоптице од 200 грама у даљ јачом и слабијом руком, техником из места и техником из залета. Бацање медицинке од 2 kg. Са две и једном руком на различите начине (напред, увис и назад преко главе). Штафетно трчање Игре, деонице до 20 m са додиром (рука додирне раме, леђа, руку).			
2.	Вежбе на справама и на тлу	11	11	Тло (ученици и ученице): 1) поновити обавезни састав (комбинацију вежби) из трећег разряда; 2) колут напред до чучња, окрет у чучњу за 180 и спојено (у даљем тексту и сл.) колут назад до чучња; 3) суножним одразом колут напред преко препреке; 4) став на шакама уз помоћ; 5) предвежбе за прамет упором странце; 6) из лежања на леђима мост и поново лећи на леђа (уз помоћ - после мостова урадити претклоне); 7) вага претклоном и занужењем. 8. Комбинације савладаних вежби (обавезни састав из првог, другог и трећег разряда допунити новим вежбама, диференцирано према полу и способностима ученика. За напредније ученике и ученице, поред претходних вежби, додати: из става раскорачног колут назад до става раскорачног; колут летећи (на сунђер			

				струњаче); предмет упором странце; мост заклоном и усклон уз помоћ. Прескок (ученици и ученице): 1) поновити припремне вежбе за прескок, прво фазу доскока; 2) припремне вежбе за разношку и разношка преко козлића 110 cm. <i>За напредније ученике и ученице:</i> удаљити даску. Двовисински разбој (уколико школа нема справу, ученице могу вежбати на једној притки разбоја, вежбе у вису извести на вратилу, а вежбе у упору на дочелном вратилу): 1) одразом једне ноге узмак до упора предњег и сп. зањихом саскок; 2) испод више притке, лицем према нижој притки наскок у вис предњи (уз помоћ); клим и трећим климом према десном (левом) у вис лежећи јашући; прехват разноручно до седа јашућег; потхватом десне (леве) саскок одношка са окретом за 90, завршити десним боком према разбоју. <i>За напредније ученице:</i> обавезан састав за школско такмичење од првог до четвртог разреда. Греда (ученице): поновити комбинације вежби и саставе из претходних разреда. У састав укомпоновати кораке уназад зибом почучњем, слободна нога поред греде; окрет у успону за 90° и саскок пруженим телом (чеоно). <i>За напредније ученице</i> саскок увитим телом; делови из обавезног састава за школско такмичење од првог до четвртог разреда. Ученици: ходањем, трчањем, окретима и издржајима у одређеном положају треба да развијају осећај за равнотежу). Паралелни разбој (ученици): 1) поновити вежбе из трећег разреда; 2) предњихом сед разножно пред рукама; приножити једном (левом)			
--	--	--	--	--	--	--	--

				ногом до седа ван (удесно); саскок удесно десноручке са окретом за 180 (уз помоћ), доскок десним боком према разбоју, 2) њих у упору; предњихом упор седећи разножно пред рукама; саседом њих у упору предњем. <i>За напредније ученике</i> обавезан састав за школско такмичење од првог дочетвртог разреда. Ученице: 2) њих у упору; предњихом упор седећи разножно пред рукама; саседом њих у упору предњем. Вратило (ученици): поновити вежбе из трећег разреда: дочелно вратило: наскок у упор предњи активни (са повишене површине или одскоком), зањихом саскок. За напредније ученике обавезан састав за школско такмичење од првог до четвртог разреда. Кругови (ученици и ученице): дохватни кругови: 1) суножним одривом вис узнето, вис стражњи, саскок; 2. ученици: доскочни кругови: вис прости предњи, њих у вису уз помоћ. За напредније ученике делови обавезног састава за школско такмичење од првог до четвртог разреда. Коњ са хватаљкама (ученици и ученице): 1) упор предњи активни; 2) упор стражњи активни; 3) упори мешовито одножно; 4. ученици: из упора предњег (стражњег) одножити једном са преносом тежине у другу страну - исто са одножењем друге ноге - повезано(замаси). За напредније ученике: из упора предњег премах одножно у упор јашући (назначити), премах другом ногом у упор стражњи и делови обавезног састава за школско такмичење од првог до четвртог разреда.			
3.	Ритмичка	6	13	Обновити програм из претходног разреда. Повезати			

	гимнастика и народни плесови			различите покрете руку, тупа и ногу у комплекс вежби обликовања. Равнотеже успоном на две и једној нози. Окрети за 180° и 360° ослоном на две и једној нози. Скокови: високо-далеки скок и повезивање са галопом. Вијача: повезивање галопа са дечјим поскоком и елементима из претходног разреда. Лопта: бацања и хватања повезати са равнотежама, окретима и скоковима и допунити обавезни састав из трећег разреда овим елементима. Обруч: замаси у бочној и чеоној равни са прехватањем и ниским избацивањем из руке у руку у месту и кретању (кораком, трчећи кораком и дечјим поскоком). Плесови: Српско коло. Једно коло из краја у којем се налази школа.			
4.	Основи спортских игара	13	14	Поновити вежбе основних ставова из претходног разреда и комбиновати са разним варијантама ситуација игре. Рукомет: поновити основне вежбе држања лопте, хватања и додавања. Вежбе основа технике комбиновати са вежбама ситуације у игри; шутирање из места после вођења и заустављања; скок - шут (за напредније). Игру 3:3 усавршити са конкретним задатком из основа тактике у одбрани и нападу. Кошарка: поновити вежбе руковања лоптом и усложњавати вежбама "жонглирања"; вежбе хватања и додавања поновити и даље их примерити ситуацији њихове примене у основној тактици одбране и напада; шутирање испод коша после вођења и заустављања са леве и десне стране ; двокорак (за			

				напредније). Игра 3:3 са конкретним задатком из основа тактике у одбрани и нападу. Одбојка: поновити вежбе додавања прстима из претходног разреда; за напредније ученике: примена технике у неколико ситуација игре; додавање преко главе и бочно. Игра преко ниже мреже (ластиша) на смањеном терену 2:2 са применом основне технике и за напредније ученике 3:3 из основне тактике у нападу и одбрани. Фудбал: вођење лопте праволинијско и са променом правца; примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала; шутирање; одузимање лопте; игра са основним правилима за мали фудбал.			
5.	Слободне активности	5	8	Додатни рад организује се за ученике који испољавају посебну склоност и интересовање за спорт. Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању, способностима и полу ученика. Наставник сачињава <i>посебан програм</i>, узимајући при том у обзир материјалне и просторне услове рада, узрастне карактеристике и способности ученика, као и такмичарски програм за школску популацију.			

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА ПРЕДМЕТА ВЕРСКА НАСТАВА (ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС) ЗА IV РАЗРЕД

Циљеви верске наставе јесу да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности Цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате Цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Задаци верске наставе јесу да код ученика:

- развија отвореност и однос према Богу, другачијим и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развија способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и о сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божју и за себе;
- развија тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене Цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остваривању сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изгради свест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Садржај програма:

- Циљ због кога је Бог створио свет (да свет постане Црква)
- Црква је конкретна литургијска заједница.
- Литургија је заједница многих људи и природе с Богом оцем преко једног човека – Христа
- Структура Литургије (епископ, свештеници, ђакони и народ).
- Црква као икона будућег Царства
- Одбијање првог човека Адама да сједини створену природу с Богом, односно да сарађује на остварењу Божијег плана о свету (човеков пад и последице тога - првородни грех);
- Црква у хришћанској архитектури (православни храм и литургијска структура).

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Тему везану за циљ стварања света и човека треба реализовати преко описа Литургије која садржи све: целокупну природу кроз природне дарове – хлеб, вино, уље, воду... молитве којима се молимо за благостање ваздуха, изобиље плодова земаљских...

Литургијску заједницу свих верујућих у Христа и Цркву као икону будућег века треба такође реализовати преко описа Литургије указивањем на то да је она Христоцентрична односно да се сви преко Литургије сједињују преко епископа и свештеника као преко Христа са Богом, као и на то да Литургија почиње речима “Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа...” и да све у њој указује на будуће Царство.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ – ВЕРСКА НАСТАВА (ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС), IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљ предмета Верска настава - Православни катихизис (веронаука) у IV разреду јесте да ученици стекну знања о томе да постојање света има свој циљ. Тај циљ је есхатолошки као литургијска заједница; јединство свих створених бића међу собом и на крају с Богом, преко Богочовека Исуса Христа. Циљ због којег је све створено и зашто је створено на овај начин, откривен нам је као Црква, односно као конкретна литургијска заједница. Овим се постижу врло важна знања: - да се истина света смешта у есхатон као заједницу свих створених бића с Богом Оцем преко Христа и да је она мерило свих историјских догађаја у којима суделује Бог, а Бог суделује у оним историјским догађајима који воде ка овом циљу; - да је Литургија икона Царства Божијег које ће се тек у будућности остварити; - да је човек одговоран за историју и постојање природе и да ту одговорност истински остварује једино ако живи таквим начином живота који је утемељен на будућем Царству Божијем и његовој структури; - да су Бог и човек у Христу, односно у Литургији, неодвојиви, јер Бог преко Христа суделује у остварењу будућег Царства Божијег, односно Бог преко људи, који су чланови Цркве као литургијске заједнице, чини присутним то Царство у историји, јер Литургију конституише Дух Свети. Наведена знања биће потребна и у контексту каснијег упоређења овако виђене истине света с проблемом греха и смрти, односно у расветљавању питања колико литургијски начин постојања реално пружа одговор на проблем смрти. Јер, ако се анализира смрт сваког бића понаособ, она је присутна зато што је природа сваког бића смртна, а то је због тога што је она створена ни из чега. Носиоци, пак, те природе, тј. конкретна бића, пре свега људске личности, својим природним рођењем указују на чињеницу да природа постоји и пре њих, јер они пре рођења нису постојали, док је људска природа постојала и пре њиховог рођења. На тај начин сви смо наследници смрти зато што смо наследници природе. Истовремено, ова чињеница указује и на разлику између природе и личности код човека, као и на то да је постојање сваког човека по природи изазов његовој слободи. Овај проблем се може превазићи једино кроз једно ново рођење, Крштење, где је вечно постојање природе израз наше слободе изражене као заједништво с Богом у Христу. На глобалном плану, смрт прети читавој творевини све дотле док је она одвојена од Бога, односно док не постоји слободно у односу на своје законе кроз једну личност која сједињује с Богом. Литургија је икона постојања створене природе у личности Христовој, односно њеног слободног постојања, а слобода се изражава као љубав према Богу и према
--	---

	другим људима и бићима, превазилази се смрт и остварује се бесмртност за сву природу. Оно што је најважније и што је основни циљ катихизиса јесте то да ученици постану чланови Литургијске заједнице. Јер, Литургија као живо присуство Христа и као икона вечног постојања природе и човека, треба да да ипостас, односно да оцрквени и да да смисао нашем историјском виђењу. Зато треба, кад год је то могуће ученике доводити, или упућивати на Литургијска сабрања.		
Годишњи фонд часова	36	Недељни фонд часова	1
Наставна средства	Уџбеник	Православни катихизис за четврти разред, Епископ Игњатије (Мидић), Фреска, 2014.	
	Остала средства	Иконе, аудио и видео касете, графоскоп, темпере, бојице, графофолија, постери, ЦД, пројектор, ДВД, итд. Помоћна литература: Ј. Зизјулас: Твар као евхаристија, Евхаристија и Царство Божије, А. Шмеман: Велики пост, Крагујевац, 2012.	
Методе и технике	Монолошка, дијалошка, демонстрације, показивање, приказивање, практични радови		
Иновације	Групни рад ученика, Организација приредбе, Излет у природу		
Активности	Наставника	- Планира - Организује - Бира садржаје – Усмерава – Реализује – Демонстрира - Објашњава - Даје упутства- Омогућава примену наученог- Партнер у учењу- Обезбеђује ресурсе - Прати ефекте сопственог рада- Прати ефекте рада ученика	
	Ученика	- Вежбање- Разговор- Самосталан и интерактивни рад- Упоредивање- Посматра- Процењује- Сарађује- Креира	
Ресурси	- Ученици- Наставници- Родитељи-Црква-Света Литургија-Двориште-Учионица-Искуство ученика		
Сарадници	- Ученици - Свештеници и ђакони - Вероучитељи - Учитељице и учитељи - Наставници - Родитељи - ПП служба		

Број теме	Наставна тема и садржај у оквиру теме	Број часова		Програмски садржаји	Стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		Обрада	Остало				
1.	УВОД Разговор о програму који ће се остваривати у четвртом разреду и о начину рада		1	Програмски садржаји - Православни катихизис (веронаука) у четвртом разреду омогућавају да ученици: - изграде свест о томе да Бог општи са светом кроз човека Христа; - уоче да је Христос корпоративна личност; - запазе да у Цркви нико не може да постоји сам за себе, без заједнице са свима; - стекну појам о бићу као заједници; - схвате да је извор сваког греха егоизам, индивидуализам.		Практичан рад, усмена провера кроз вежбе, квизове, асоцијације и томе слично, анализа и тимски рад	Српски језик, свет око нас, народна традиција, музичка култура, ликовна култура, физичко васпитање
2.	ЦИЉ ЗБОГ КОГА ЈЕ БОГ СТВОРИО СВЕТ (ДА ПОСТАНЕ ЦРКВА) -Свет је створен да постане Црква - Свет је пропадљив (смртан) ако је ван заједнице са Богом	2				Практичан рад, усмена провера кроз вежбе, квизове, асоцијације и томе слично, анализа и тимски рад	
3.	ЦРКВА ЈЕ КОНКРЕТНА ЛИТУРГИЈСКА ЗАЈЕДНИЦА - Црква-конкретна литургијска заједница	1	1			Практичан рад, усмена провера кроз вежбе, квизове, асоцијације и томе слично, анализа и тимски рад	
4.	ЛИТУРГИЈА ЈЕ ЗАЈЕДНИЦА МНОГИХ ЉУДИ И ПРИРОДЕ СА БОГОМ ОЦЕМ ПРЕКО ЈЕДНОГА ЧОВЕКА – ХРИСТА - Литургијско јединство многих људи у Христу	3	3			Практичан рад, усмена провера кроз вежбе, квизове, асоцијације и томе слично, анализа и тимски рад	

	- Литургијско јединство природе и људи у Христу - Христос као литургијска заједница						
5.	СТРУКТУРА ЛИТУРГИЈЕ (епископ, свештеници, ђакони и народ) - Структура Литургије (епископ, презвитери, ђакони и народ)	1	1			Практичан рад, усмена провера кроз вежбе, квизове, асоцијације и томе слично, анализа и тимски рад	
6.	ЦРКВА КАО ИКОНА БУДУЋЕГ ВЕКА -Црква као икона будућег века (библијска основа-народ окупљен око Месије) - Црква као икона будућег века (библијске и светоотачке представе Царства Божијег. Царство Божије као стварност будућег века) - Присуство Царства Божијег у Литургији	3	2			Практичан рад, усмена провера кроз вежбе, квизове, асоцијације и томе слично, анализа и тимски рад	

7.	ОДБИЈАЊЕ ПРВОГ ЧОВЕКА АДАМА ДА СЈЕДИНИ СТВОРЕНУ ПРИРОДУ СА БОГОМ - Првородни грех (библијска приповест и анализа) -Првородни грех као промашај; циљ због кога су човек и свет створени - Последица пада (смрт) - Литургијска заједница са Богом-једини начин превазилажења смртности природе и човека - Врлина-начин живота у складу са Божијим промислом о свету и човеку	5	6			Практичан рад, усмена провера кроз вежбе, квизове, асоцијације и томе слично, анализа и тимски рад	
8.	ЦРКВА У ХРИШЋАНСКОЈ АРХИТЕКТУРИ - Црква у хришћанској архитектури (основни појмови и изглед) - Црква у хришћанској архитектури (православни храм и литургијска структура)	2	5			Практичан рад, усмена провера кроз вежбе, квизове, асоцијације и томе слично, анализа и тимски рад	
		17	19				

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ЗА IV РАЗРЕД

ЦИЉ

Циљ наставе "Грађанско васпитање - Сазнање о себи и другима" јесте подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика основне школе. Овај наставни предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компонентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује себе и друге.

ЗАДАЦИ

У образовно-васпитном раду на реализацији овог предмета разликујемо неколико основних група задатака. Задаци који се односе на **разумевање, усвајање следећих најважнијих појмова**:

- дејја и људска права и слободе - **познавање својих права, препознавање најважнијих категорија дејјих и људских права, упознавање Конвенције о дејјим и људским правима, разумевање односа између људских права, демократије, мира и развоја**;
- **идентитет** - разумевање појма идентитет, препознавање својих потреба и жеља, схватање себе у друштвеном контексту, схватање разлике између појединачног и групног, мањинског и грађанског идентитета;
- **друштвена одговорност** - разумевање појма одговорности, схватање разлике између одговорности према себи, другим људима, заједници;
- **различитост култура** - познавање најважнијих обележја своје културе и схватање утицаја своје културе на лично понашање, разумевање узрока културних разлика и подстицање схватања да је различитост култура темељ богатства света, разумевање односа између културних разлика, људских права и демократије, препознавање и превазилажење стереотипа и предрасуда;
- **једнакост** - познавање појма једнакости у контексту расних, културних, националних, верских и других разлика;
- **право и правда** - разумевање значења појмова права и правде, схватање односа између права и правде; познавање улоге права у осигурању појединачне и друштвене сигурности, познавање основних последица непоштовања правних норми;
- **мир, сигурност и стабилност** - разумевање значења појмова мир, схватање улоге коју сарадња и мирно решавање сукоба има за лични, национални и глобални развој, познавање неких основних поступака мирног решавања сукоба;
- **демократија** - познавање основних обележја демократског процеса и разумевање односа између демократије и дејјих и људских права.

Задаци који се односе на **вештине и способности**:

- примена појмова - **примерена употреба појмова у комуникацији**;
- критичко мишљење - **преиспитивање утемељености информација, поставки и ставова**;
- јасно и разговетно исказивање личних ставова;
- самостално доношење одлука и извођење закључака - **одговорност у просуђивању и тумачењу**;
- саосећајна комуникација - **изношење својих осећања, потреба, мишљења и слушање, разумевање и уважавање туђих**;
- истраживање - **избор, прикупљање, критичка анализа и провера података из више извора као начин решавања проблема**;

- тимски рад - **прилагођавање свога мишљења групи ради изналажења заједничког решења;**
- ненасилно решавање сукоба - **дијалог, преговарање, аргументовано излагање, који су усмерени према заједничким циљевима;**
- руковођење - **одговорно управљање групом према критеријуму опште добробити;**
- учешће - **укључивање у процес одлучивања од заједничког интереса.**

Задаци који се односе на ставове и вредности:

- приврженост демократским начелима и поступцима - **дечја и људска права, једнакост, правда, друштвена одговорност, плурализам, солидарност, приватност;**
- приврженост мирољубивом, партиципативном и конструктивном решавању проблема;
- спремност на заступање и заштиту својих и туђих права;
- спремност на преузимање јавне одговорности за своје поступке;
- заинтересованост за свет око себе и отвореност према разликама;
- спремност на саосећање са другима и помоћ онима који су у невољи;
- спремност на супротстављање предрасудама, дискриминацији и неправди на свим нивоима.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

I Тема: Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима

1. *Родитељски састанак* - сусрет родитеља, наставника и ученика. Размена о узајамним очекивањима, потребама, захтевима, тешкоћама у вези са остваривањем програма грађанског васпитања,
2. *Уводни час* - упознавање ученика са садржајем предмета и начином рада.

II Тема: Дечја права су универзална, једнака за све

1. *Дрво дечијих права* - увођење људских и дечјих права у разред, подсећање на оно што већ знају о правима и разматрање значаја ових права за сопствени живот.
2. *Правимо рекламни штанд конвенције о дечијим правима* - ученици детаљно проучавају једно право за које се определе договарањем, анализирају текст, истражују начин симболичког приказивања. Уче се да објасне свој избор, да га јавно презентују у стварној ситуацији.
3. *Сви различити - сви једнаки* - ученици ће научити да се упознају међусобно и да разлике прихвате као богатство
4. *Неправда је кад...* - кроз игру састављања слагалице симулирају неправду. Постају свесни своје реакције на неправду и схватају значај сарадње за решење проблема.
5. *Ставови о правди* - повезивање права са дужностима; прихватање да праведно за једног није увек нужно праведно и за другог

III Тема: Заједно стварамо демократску атмосферу у нашем разреду, школи

1. *Права, дужности, правила* - увођење ученика у демократски начин договарања око заједничких правила, схватање међусобне повезаности права, дужности, правила, закона

2. *Улога правилника, кућног реда школе* - подстицање ученика да одаберу вредности у оквирима људских/дечјих права; да их разматрају, упоређују, да их се придржавају. Помоћи деци да дођу до решења: кад је тешко да поштују правила...
3. *Сви ми имамо предрасуде* - ученици преиспитују постојање предрасуда и стереотипа везаних за узраст, пол, националност. Уче се да увиде узрочно-последичну везу између постојања предрасуда и кршења права других. Уче се да препознају сукоб различитих вредности.
4. *Да сам чаробњак, ја бих* - подстаћи ученике да стварају визије са значењем, да креирају свет у којем се поштују права, у којем се прихватају одговорности, превазилазе стереотипи, прихватају различитости као богатство...
5. *Ставови о моћи* - помоћи ученицима да препознају вредности које подржавају дечја/људска права и развијају демократске односе. Помоћи ученицима да препознају наметање воље једнога или групице у односу на заједничко договарање и да сагледају последице једног и другог начина понашања по заједнички живот.

IV Тема: Живим демократију, демократска акција

1. *Сукоби и превазилажење сукоба, преговарање* - упознавање ученика са конструктивним начином за решавање међуљудских сукоба, који је применљив у разним ситуацијама.
2. *Тимски рад* - стављање ученика у ситуацију у којој увиђају предност тимског рада, начин функционисања у тиму, улоге сваког од чланова тима.
3. *Да се чује наш глас* - охрабрити ученике да излистају ситуације у школи за које сматрају да не подржавају или крше њихова права на игру, развој, здравље...
4. *Делујемо јединствено* - упознавање и вођење ученика са и кроз демократске процедуре одлучивања, ради долажења до заједничког решења проблема за који се сви залажу
5. *Аргументујемо и заступамо наше интересе* - уче се прикупљању података/аргумената, заступању, јавном наступању
6. *Тражимо закон за...* - планирање и спровођење акције за решавање проблема који су одабрали

V Тема: Људско биће је део целог света, развијање еколошке свести

1. *Међузависност* - разумевање света као система у коме су сви елементи - људи, догађаји, места - међусобно повезани
2. *Мрежа живота* - међузависност постоји и у природи
3. *Бринемо о биљкама и животињама* - како бринемо о биљкама и животињама, каква је наша одговорност према њима

VI Тема: Евалуација

1. *Ја пре, ја после* - ученици се подстичу да сами процене програм који су прошли, као и сопствено напредовање.
2. *Презентација резултата рада родитељима.*

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ– IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљ наставе "Грађанско васпитање - Сазнање о себи и другима" јесте подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика основне школе. Овај наставни предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компонентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује себе и друге.		
Годишњи фонд часова	36	Недељни фонд часова	1
Наставна средства	Уџбеник	/	
	остало	Приручник за наставнике – Нада Игњатовић-Савић:Грађанско васпитање, сазнање о себи и другима 4	
Наставне методе	вербална, демонстративна,		
Иновације	Настава у природи, посећивање позоришних представа		
Активности	Наставника	Планира, организује, бира садржаје, реализује, подстиче примену наученог, прати ниво савладаности	
	ученика	Активно учествује у настави (црта, дискутује, уочава, упоређује, анализира, учествује у драмским играма пантомими, играма мимике, геста	
Ресурси	Ученици, учитељ, родитељи, двориште, учионица		
Сарадници	Ученици, учитељ, родитељи, библиотекар, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, школски лекар, разни стручњаци		
Сарадња	Сарадња се обавља са другим одељењима, са родитељима, другим школама, позориштима, музејима, установама локалне заједнице.		
Јавни час			

Ред. бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима			- Родитељски састанак - сусрет родитеља, наставника и ученика. Размена о узајамним очекивањима, потребама, захтевима, тешкоћама у вези са остваривањем програма грађанског васпитања, - Уводни час - упознавање ученика са садржајем предмета и начином рада.			
2.	Дечја права су универзална, једнака за све			- Дрво дечијих права - увођење људских и дечјих права у разред, подсећање на оно што већ знају о правима и разматрање значаја ових права за сопствени живот. - Правимо рекламни штанд конвенције о дечијим правима - ученици детаљно проучавају једно право за које се определе договарањем, анализирају текст, истражују начин симболичког приказивања. Уче се да објасне свој избор, да га јавно презентују у стварној ситуацији. - Сви различити - сви једнаки - ученици ће научити да се упознају међусобно и да разлике прихвате као богатство - Неправда је кад... - кроз игру састављања слагалице симулирају неправду. Постају свесни своје реакције на неправду и схватају значај сарадње за решење проблема. - Ставови о правди - повезивање права са дужностима; прихватање да праведно за једног није увек нужно праведно и за другог			
3.	Заједно			- Права, дужности, правила - увођење			

	стварамо демократску атмосферу у нашем разреду, школи			ученика у демократски начин договарања око заједничких правила, схватање међусобне повезаности права, дужности, правила, закона - Улога правилника, кућног реда школе - подстицање ученика да одаберу вредности у оквирима људских/дечјих права; да их разматрају, упоређују, да их се придржавају. Помоћи деци да дођу до решења: кад је тешко да поштују правила... - Сви ми имамо предрасуде - ученици преиспитују постојање предрасуда и стереотипа везаних за узраст, пол, националност. Уче се да увиде узрочно-последичну везу између постојања предрасуда и кршења права других. Уче се да препознају сукоб различитих вредности. - Да сам чаробњак, ја бих - подстаћи ученике да стварају визије са значењем, да креирају свет у којем се поштују права, у којем се прихватају одговорности, превазилазе стереотипи, прихватају различитости као богатство... - Ставови о моћи - помоћи ученицима да препознају вредности које подржавају дечја/људска права и развијају демократске односе. Помоћи ученицима да препознају наметање воље једнога или групице у односу на заједничко договарање и да сагледају последице једног и другог начина понашања по заједнички живот.			
--	---	--	--	--	--	--	--

4.	Живим демократију, демократска акција			- Сукоби и превазилажење сукоба, преговарање - упознавање ученика са конструктивним начином за решавање међуљудских сукоба, који је применљив у разним ситуацијама. - Тимски рад - стављање ученика у ситуацију у којој увиђају предност тимског рада, начин функционисања у тиму, улоге сваког од чланова тима. - Да се чује наш глас - охрабрити ученике да излистају ситуације у школи за које сматрају да не подржавају или крше њихова права на игру, развој, здравље... - Делујемо јединствено - упознавање и вођење ученика са и кроз демократске процедуре одлучивања, ради долажења до заједничког решења проблема за који се сви залажу - Аргументујемо и заступамо наше интересе - уче се прикупљању података/аргумената, заступању, јавном наступању - Тражимо закон за... - планирање и спровођење акције за решавање проблема који су одабрали			
5.	Људско биће је део целог света, развијање еколошке			- Међузависност - разумевање света као система у коме су сви елементи - људи, догађаји, места - међусобно повезани - Мрежа живота - међузависност постоји и у природи			

	свести			- Бринемо о биљкама и животињама - како бринемо о биљкама и животињама, каква је наша одговорност према њима			
6.	Евалуација			- Ја пре, ја после - ученици се подстичу да сами процене програм који су прошли, као и сопствено напредовање. - Презентација резултата рада родитељима.			

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ОБРАЗОВНО ПРЕДМЕТА НАРОДНА ТРАДИЦИЈА ЗА IV РАЗРЕД

ЦИЉ

Увођење најмлађих нараштаја у традицијску културу кроз одговарајућу наставу усмерену на ревитализацију традиције, један је од начина да се спречи убрзано одумирање многих важних елемената *традицијске културе* и њихов нестанак из праксе, односно из самог живота. Правилним, одмереним и правовременим пласирањем информација о народној традицији постижу се и многа друга добра, као што су стицање свести о себи самом и свом месту у свету сличних и различитих, формирање представе о континуитету и укореењености и сл.

Концепција наставе овог изборног предмета посебан нагласак ставља на локалну народну традицију, чиме се у мултинационалној и мултиконфесионалној средини, каква претеже у Србији, чувају права и особености мањина и њихов идентитет.

ОПШТИ ЦИЉ

Остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз непосредно упознавање материјалне и духовне традицијске културе свог народа и народа у ужем и ширем окружењу.

ЗАДАЦИ

Усвајање елементарних знања о разлици између фолклорног и актуелног окружења, и то кроз:

- упознавање са основним фолклорним текстовима (бајке, легенде, приче, песме, пословице);
- упознавање са дејим фолклором (игре и кратке текстуалне форме као што су загонетке, успаванке, разбрајалице итд.);
- усвајање елементарних знања о носећим наставним мотивима (различити за сваки разред у првом циклусу);

- годишњем циклусу, и то кроз познавање:
- основних разлика између градског и сеоског начина живота;
- основних сезонских радова;
- основних обичајно-обредних радњи везаних за те радове;
- основних и општих празника;
- обичајно-обредних радњи везаних за те празнике.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- продубљивање знања о фолклорним празницима, биљкама, кући, занатима;
- стицање елементарних знања о традиционалним облицима транспорта и транспортним средствима и њиховом значају за живот људи на селу и у граду;
- упознавање различитих народних музичких инструмената и њихове улоге у традицијској култури;
- упознавање са носиоцима народне традиције (усменим, писаним и материјалним);
- схватање важности чувања и неговања народне традиције.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

У четвртном разреду ради се и даље на продубљивању, проширивању и систематизовању знања која су ученици понели од куће и/или стекли у претходна три разреда преко изучавања овог изборног предмета. У овом наставном програму тежиште је на новим носећим мотивима. То су: *Традиционални облици транспорта и транспортна средства* и *Народни музички инструменти*, са пратећим фолклорним обележјима простора и времена у којима су настали. Ученици ће такође, моћи да упознају начине преношења садржаја народне традиције са једне на другу генерацију.

Преко изучавања ових тема, ученици ће упознати многе, већ заборављене облике транспорта и транспортних средстава, као и народне музичке инструменте и моћи ће да се приближе једном сасвим другачијем начину живота који је, већини њих, данас непознат. Одлуку о избору наставних садржаја доноси учитељ у складу са могућностима које нуди окружење-амбијент. Наставни садржаји могу бити:

Тема: *Традиционални облици транспорта и транспортна средства*

- сувоземни унутрашњи саобраћај (пешачки саобраћај, колски саобраћај, занимања у сувоземном саобраћају);
- трасирање, изградња и одржавање путева;
- пратећи објекти (ханови, караван - сараји...);
- значајни путеви у прошлости;
- поштански саобраћај (голубови писмоноше, писмоноше - татари, телали...);
- саобраћај на води (транспорт водом, од балвана до брода, прелаз преко воде - брвно, скела, корпе, мостови...)

Тема: *Народни музички инструменти*

- врсте народних музичких инструмената (гусле, фрула, гајде, свирала од сламе, свирала од перја црног лука, пиштаљка од врбове гране, "виолина" од кукурузовине, свирала од кукуте, тиква...);

- материјали од којих су израђени музички инструменти;
- улога музичких инструмената у обележавању годишњег циклуса обичаја (обреди и празници) и животног циклуса обичаја (рађање, крштење, свадба, испраћај у војску).

Тема: *Носиоци народне традиције*

- начини преношења народне традиције (усмени, писани и материјални садржаји);
- начини чувања традицијске културе;
- науке, установе и друштва које се баве чувањем и неговањем традицијске културе;
- преношење садржаја народне традиције из садашњег времена на наредна поколења.

Избор садржаја за овај предмет препушта се учитељу, уз препоруку да поведе рачуна о директној повезаности носећих тема са темама у оквиру обавезних наставних предмета:

Српски (матерњи) језик, Природа и друштво, Музичка култура и Ликовна култура. Ова непосредна корелација садржаја обавезних и изборног предмета може се искористити као предност при интегрисаном тематском планирању у реализацији разредне наставе. Осим интегрисаног тематског планирања, пожељно је користити феноменолошки приступ при изучавању наведених садржаја.

Назив наставне теме	Број часова		
	укупно	обрада	остало
Носиоци народне традиције	10	5	5
Традиционални облици транспорта и транспортна средства	20	17	3
Народни музички инструменти	6	4	2

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА НАРОДНУ ТРАДИЦИЈУ – IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљ изборног предмета народна традиција је увођење најмлађих нараштаја у традицијску културу кроз одговарајућу наставу усмерену на ревитализацију традиције, а тиме и стицање свести о себи самом и свом месту у свету сличних и различитих, формирање представе о континуитету и укоренености и сл. Задаци - продубљивање знања о фолклорним празницима, биљкама, кући, занатима; - стицање елементарних знања о традиционалним облицима транспорта и транспортним средствима и њиховом значају за живот људи на селу и у граду; - упознавање различитих народних музичких инструмената и њихове улоге у традицијској култури; - упознавање са носиоцима народне традиције (усменим, писаним и материјалним); - схватање важности чувања и неговања народне традиције.		
Годишњи фонд часова	36	Недељни фонд часова	1
Наставна средства	Уџбеник		
	остало	Старе фотографије, стари предмети, одећа, украси, ТВ, презентације, лап топ, пројектор	
Наставне методе	вербална, демонстративна,		
Иновације	Посета Војном музеју		
Активности	Наставника	Планира, организује, бира садржаје, реализује, подстиче примену наученог, прати ниво савладаности	
	ученика	Активно учествује у настави – самостално и интерактивно (истражује, размишља, упоређује, ствара, закључује)	
Ресурси	Ученици, учитељ, родитељи, двориште, учионица		
Сарадници	Ученици, учитељ, родитељи, библиотекар, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, школски лекар, разни стручњаци		
Сарадња	Сарадња се одвија са другим одељењима, са родитељима, музејима, организацијама, културним институцијама и другим установама локалне заједнице.		
Јавни час			

Ред. бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	Носиоци народне традиције	5	5	- начини преношења народне традиције (усмени, писани и материјални садржаји); - начини чувања традицијске културе; - науке, установе и друштва које се баве чувањем и неговањем традицијске културе; - преношење садржаја народне традиције из садашњег времена на наредна поколења.			Српски језик, природа и друштво, музичка култура, Ликовна култура, грађанско васпитање
2.	Традиционални облици транспорта и транспортна средства	17	3	- сувоземни унутрашњи саобраћај (пешачки саобраћај, колски саобраћај, занимања у сувоземном саобраћају); - трасирање, изградња и одржавање путева; - пратећи објекти (ханови, караван - сараји...); - значајни путеви у прошлости; - поштански саобраћај (голубови писмоноше, писмоноше - татари, телали...); - саобраћај на води (транспорт водом, од балвана до брода, прелаз преко воде - брвно, скела, корпе, мостови...)			
3.	Народни музички инструменти	4	2	- врсте народних музичких инструмената (гусле, фрула, гајде, свирала од сламе, свирала од перја црног лука, пиштаљка			

				од врбове гране, "виолина" од кукурузовине, свирала од кукуте, тиква...); - материјали од којих су израђени музички инструменти; - улога музичких инструмената у обележавању годишњег циклуса обичаја (обреди и празници) и животног циклуса обичаја (рађање, крштење, свадба, испраћај у војску).			
--	--	--	--	--	--	--	--

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА ПРЕДМЕТА РУКА У ТЕСТУ ЗА IV РАЗРЕД

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

- формирање и развијање основних појмова из природних наука и њихово повезивање;
- развијање способности за активно стицање знања о природним појавама кроз истраживање;
- развијање дечјих интересовања и интелектуалне активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката (материјала), појава и процеса и уочавање њихове повезаности;
- формулисање питања, постављање хипотеза и исказивање претпоставки за решавање проблема;
- развијање критичког мишљења кроз посматрање и експеримент;
- истраживање и уочавање узрочно-последичних веза појава и процеса окружењу и у изведеним огледима, издвајање параметара и уочавање њиховог односа;
- решавање једноставних проблем-ситуација, самостално и у тиму;
- коришћење научног речника, примереног узрасту, за описивање промена својстава материјала, појава и процеса и поступака и корака у истраживању;
- подстицање усменог и писменог изражавања кроз дискусије и вођење експерименталне свеске;
- развијање критичког односа према информацијама које се добијају чулима;
- препознавање опасности и услова за безбедан рад.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Истражимо:

Има ли правила која важе за сва кретања.

Да ли је лакше помоћу стрме равни
(подизање предмета, савлађивање успона).

Чему служи полуга.

Присуство притиска ваздуха (атмосферског притиска).

Боца као барометар.

Како угасити ужарено дрвце.

Притисак у води.

Како воду учинити бистром.

У којој води сапун боље пени
(кишница, вода са чесме, морска вода).

Како вода проводи топлоту.

Како направити водени термометар.

У којој ће посуди чај најдуже остати топао.

Лимун као батерија.

Како су везане две сијалице које светле ако при одвртању једне друга остане да светли.

Како направити компас.

"Струјни" магнет.

Како помоћу огледала осветлити део тела који је у сенци.

Шта се догађа иза угла зграде (перископ).

Ликови код равног огледала (различит положај предмета и огледала).

Који се ефекти могу постићи са два равна огледала.

Кашика као огледало.

Да ли нас очи варају (преламање светлости).

Лупа нам помаже – како?

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА РУКУ У ТЕСТУ – IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљ и задаци овог изборног предмета су: - развијање основних појмова из природних наука и њихово повезивање; - развијање радозналости и истраживачких способности; - развијање основних елемената логичког и критичког мишљења; - подстицање усменог и писменог изражавања кроз дискусије и записе о изведеним огледима; - развијање толеранције, самосталности и способности за рад у групи.		
Годишњи фонд часова	36	Недељни фонд часова	1
Наставна средства	Уџбеник		
	остало	Различити предмети који су неопходни за извођење експеримената, као и за прављење одређених апарата. (барометар, термометар, компас, перископ...)	
Наставне методе	вербална, демонстративна, експериментална		
Иновације			
Активности	Наставника	Планира, организује, бира садржаје, реализује, подстиче примену наученог, прати ниво савладаности	
	ученика	Активно учествује у настави – самостално и интерактивно (истражује, размишља, упоређује, ствара, закључује)	
Ресурси	Ученици, учитељ, родитељи, двориште, учионица		
Сарадници	Ученици, учитељ, родитељи, библиотекар, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, школски лекар, разни стручњаци		
Сарадња	... са другим одељењима, са родитељима, другим школама, позориштима, музејима, организацијама, културним институцијама и другим установама локалне заједнице; сарадња наставника унутар и међу стручним активима школе на изради и реализацији заједничких пројеката, размени искустава...		
Јавни час			

Ред. бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	Кретање и покретање	2	2	- Има ли правила која важе за сва кретања. - Да ли је лакше помоћу стрме равни (подизање предмета, савлађивање успона). - Чему служи полуга.			Српски језик, природа и друштво, Ликовна култура, грађанско васпитање
2.	Притисак	4	2	- Присуство притиска ваздуха (атмосферског притиска). - Боца као барометар. - Како угасити ужарено дрвце. - Притисак у води.			
3.	Вода	7	3	- Како воду учинити бистром. - У којој води сапун боље пени (кишница, вода са чесме, морска вода). - Како вода проводи топлоту. - Како направити водени термометар. - У којој ће посуди чај најдуже остати топао.			
4.	Струја	4	2	- Лимун као батерија. - Како су везане две сијалице које светле ако при одвртању једне друга остане да светли. - Како направити компас. - "Струјни" магнет.			
5.	Огледала	7	3	- Како помоћу огледала осветлити део тела који је у сенци. - Шта се догађа иза угла зграде (перископ). - Ликови код равног огледала (различит положај предмета и огледала). - Који се ефекти могу постићи са два равна огледала.			

				- Кашика као огледало. - Да ли нас очи варају (преламање светлости). - Лупа нам помаже - како.			
--	--	--	--	--	--	--	--

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА ПРЕДМЕТА ЧУВАРИ ПРИРОДЕ ЗА IV РАЗРЕД

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

- оспособљавање за активно упознавање стања животне средине;
- познавање узрочно-последичних веза у животној средини;
- познавање негативних утицаја човека на животну средину;
- испитивање узрочно-последичних веза у животној средини извођењем једноставних огледа;
- подстицање одговорног односа према живом свету;
- подстицање одговорног односа за рационално коришћење природних богатстава;
- уочавање различитости у живом свету као услова за опстанак;
- испитивање појава и промена у природи;
- подстицање одговорног, здравог односа према себи;
- оспособљавање за решавање проблемских ситуација самостално/тимски;
- оспособљавање за доношење правилног става и за критичко мишљење.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

ЖИВОТНА СРЕДИНА

- Сналажење у природи (повратак природи, стазе у природи, знаци оријентације и исхрана у природи).
- Истраживање узрочно-последичних веза у животној средини (ваздух, вода, земљиште и бука).
- Активно упознавање стања животне средине извођењем једноставних огледа у учионици.

ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ И ПРОМЕНЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ

- Разноврсност живог света као услов за опстанак (биодиверзитет).
- Нестајање врста (најчешће угрожене биљке и животиње).
- Кружење материје и протикање енергије кроз односе исхране.
- Природне појаве и промене у животној средини.

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- Активна заштита животне средине кроз организовање разних акција чувара природе ван учионице (штедња, рециклажа, озелењавање...).
- Одговоран однос према животињама и биљкама.
- Право на здраву животну средину, квалитет живота.
- Одговоран однос према себи и животној средини у целини.
- Критички и отворен став и сарадња са локалном средином, друштвом за заштиту животне средине, за заштиту животиња...

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ЧУВАРЕ ПРИРОДЕ – IV РАЗРЕД

Циљеви и задаци предмета	Циљеви и задаци • оспособљавање за активно упознавање стања животне средине • познавање узрочно-последичних веза у животној средини • познавање негативних утицаја човека на животну средину • испитивање узрочно-последичних веза у животној средини извођењем једноставних огледа • подстицање одговорног односа према живом свету • подстицање одговорног односа за рационално коришћење природних богатстава • уочавање различитости у живом свету како услова за опстанак • испитивање појава и промена у природи • подстицање одговорног,здравог односа према себи • оспособљавање за решавање проблемских ситуација,самостално-тимски • оспособљавање за доношење правилног ставаи за критичко мишљење		
Годишњи фонд часова	36	Недељни фонд часова	1
Наставна средства	Уџбеник		
	остало	Слике, енциклопедије, презентације, чланци из новина	
Наставне методе	вербална, демонстративна, експериментална, дискусија		
Иновације			

Активности	Наставника	Планира, организује, бира садржаје, реализује, подстиче примену наученог, прати ниво савладаности
	ученика	Активно учествује у настави – самостално и интерактивно (усваја знања, понавља, опажа, открива, увиђа законитости, израђује и презентује самосталне, експерименталне и практичне радове, учествује у дискусији, анализира податке)
Ресурси	Ученици, учитељ, родитељи, двориште, учионица	
Сарадници	Ученици, учитељ, родитељи, библиотекар, педагог, психолог, логопед, предметни наставник, школски лекар, разни стручњаци	
Сарадња	... са другим одељењима, са родитељима, другим школама, позориштима, музејима, организацијама, културним институцијама и другим установама локалне заједнице; сарадња наставника унутар и међу стручним активима школе на изради и реализацији заједничких пројеката, размени искустава...	
Јавни час		

Ред. бр. теме	Наставна тема	Број часова		Програмски садржаји	стандарди	Начин провере остварености стандарда	Корелација
		обрада	остало				
1.	Животна средина	6	5	• Химна чувара природе • Химна чувара природе • Повратак природи • Стазе у природи • Знаци орјентације • Исхрана у природи • Истраживање узрочно-последичних веза животне средине (ваздух, вода, земљиште и бука) • Истраживање узрочно-последичних веза животне средине (ваздух, вода, земљиште и бука) • Истраживање узрочно-последичних			Српски језик, природа и друштво, музичка култура, Ликовна

				веза животне средине (ваздух, вода, земљиште и бука) • Активно упознавање стања животне средине извођењем огледа • Ручак у природи			култура, грађанско васпитање
2.	Природне појаве и промене у животној средини	4	3	• Разноврсност живог света као услов за опстанак • Нестајање врста • Кружење материје и протицање енергије кроз односе исхране • Природне појаве и промене у животној средини • Природне појаве и промене у животној средини • Заштитимо јелке - акција • Правимо календар природе			
3.	Заштита животне средине	9	9	• Од семенке до плода и богатог рода • Проширимо знање о биљкама • Лековито биље • Упознајмо животињски свет • Одговоран однос према животињама и биљкама • Уредимо и улепшајмо простор у којем учимо • Рециклажа • Рециклажа • Истраживање у животној средини • Нестајање врста • Нестајање врста • Зелена патрола - акција заштите околине • Зелена патрола - акција заштите			

				околине • Мирисне врећице • Лепе и ружне слике мога града • Лепе и ружне слике мога града • Свако своју биљку има • Уживамо у плодовима нашег рада			
--	--	--	--	--	--	--	--